

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної роботи
доцент _____ І.В. Геруш
“ ” _____ 2020 р.

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни
«ВНУТРІШНЯ МЕДИЦИНА, в т.ч. клінічна фармакологія,
інфекційні хвороби та епідеміологія»

Галузь знань 22 Охорона здоров'я

Спеціальність 221 Стоматологія

Освітній ступінь магістр

Курс навчання 3, 4

Форма навчання денна

Кафедра пропедевтики внутрішніх хвороб,

Схвалено на методичній нараді кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб,
„20” серпня 2020 року (протокол № 1).

Завідувач кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб, професор Т.О. Кляшук Кляшук Т.О.
Завідувач кафедри внутрішньої медицини та
інфекційних хвороб, професор _____ Федів О. І.

Завідувач кафедри внутрішньої медицини,
клінічної фармакології та
професійних хвороб, професор _____

Хухліна О.С. Хухліна О.С.

Схвалено предметною методичною комісією з дисциплін терапевтичного профілю
„20” 20 20 року (протокол № 1).

Голова предметної методичної
комісії, професор _____

Ташук В.К. Ташук В.К.

Чернівці – 2020

**ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ,
ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ**

Кафедра	Пропедевтики внутрішніх хвороб
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Ілашук Тетяна Олександрівна – завідувач кафедри, д.м.н., професор, ilaschuk_tetiana@bsmu.edu.ua; Бобкович Катерина Олегівна, к.м.н., доцент bobkovich.kateryna@bsmu.edu.ua; Бачук-Понич Наталя Володимирівна, к.м.н., доцент bachuk-ponych.nataliia@bsmu.edu.ua; Васюк Валентина Леонідівна, д.м.н., доцент vasiuk.valentyna@bsmu.edu.ua; Глубоченко Олена Володимирівна, к.м.н., доцент glubochenko.olena@bsmu.edu.ua; Доголіч Олександра Ігорівна, к.м.н., доцент doholich.oleksandra@bsmu.edu.ua; Лукашевич Інна Василівна, к.м.н., доцент lukashevych.inna@bsmu.edu.ua; Малкович Наталя Миколаївна, к.м.н., доцент malkovich@bsmu.edu.ua; Микитюк Оксана Павлівна, к.м.н., доцент mykytiuk.oksana@bsmu.edu.ua; Мікулець Людмила Вікторівна, к.м.н., асистент mskulets.ludmyla@bsmu.edu.ua; Окіпняк Ірина Вікторівна, к.м.н., доцент okipniak.iryana@bsmu.edu.ua; Присяжнюк Василь Петрович, д.м.н., доцент prysjazhnjuk.vasyl@bsmu.edu.ua; Moskaliuk Vasyl Deoniziiiovych - Professor of the Department, MD, Professor, vdmoskaliuk@ukr.net; Randiuk Yuriy Oleksandrovych, Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, randuk912@gmail.com; Davydenko Oksana Mykolayvna, Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, davydo@bsmu.edu.ua; Myronyk Olena Volodymyrivna, Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, mironik.olena@bsmu.edu.ua; Sorokhan Vasyl Denysovych, Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, sorohan.vasyl@bsmu.edu.ua; Sydorchuk Anyuta Stepanivna, Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, sidorchuk@bsmu.edu.ua Melenko Svitlana Romanivna, Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, ladymc84@gmail.com Golyar Oksana Ivanivna, Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, holyar.oksana@gmail.com; Sokolenko Maxim Olexandrovych, Candidate of Medical Sciences, Assistant, sokolenko_maks@bsmu.edu.ua; Pudyak Khrystyna Ihorivna, Candidate of Medical

	Sciences, Assistant, tinaua88@gmail.com; Andrushchak Margaryta Oleksandrivna, Candidate of Medical Sciences, Assistant, r_andrushak@bsmu.edu.ua Balaniuk Iryna Volodymyrivna, Candidate of Medical Sciences, Assistant, balanyk85@gmail.com; Bessarab Marianna Yuriyivna, Candidate of Medical Sciences, Assistant Bogachyk Nonna Anatoliyvna, Candidate of Medical Sciences, Assistant Rudan Ivanna Vasylivna, assistant Boyko Yuliya Ihorivna, assistant, yu.boiko@bsmu.edu.ua; Kolotylo Tetyana Romanivna, assistant, taniakolotylo15@gmail.com Хухліна Оксана Святославівна – завідувач кафедри, доктор медичних наук, професор, oksanakhukhlina@gmail.com; Шоріков Євгеній Іванович – професор кафедри, доктор медичних наук, shorikov.evgen@bsmu.edu.ua Антонів Альона Андріївна – доцент кафедри, доктор медичних наук, antoniv.alona@bsmu.edu.ua Дудка Інна Володимирівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, dudkainnav@gmail.com Каньовська Людмила Володимирівна– доцент кафедри, кандидат медичних наук, fartushnjak.lyudmila@bsmu.edu.ua Каушанська Олена Вячеславівна– доцент кафедри, кандидат медичних наук, kaushlen@gmail.com Рева Тетяна Василівна– доцент кафедри, кандидат медичних наук, tetyana.reva@gmail.com Шорікова Діна Валентинівна– доцент кафедри, кандидат медичних наук, shorikova.dina@bsmu.edu.ua Шупер Віра Олександрівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, sssrlug@gmail.com Горбатюк Ірина Борисівна– асистент кафедри, кандидат медичних наук, gorbatyuk_ira@bsmu.edu.ua Дудка Тетяна Володимирівна– асистент кафедри, кандидат медичних наук, tetyana.dudka@bsmu.edu.ua, Залявська Олена Василівна– асистент кафедри, кандидат медичних наук, zalyavchuk@gmail.com, Ляхович Оксана Дмитрівна– асистент кафедри,
--	--

	кандидат медичних наук, ksiusuk@gmail.com , Мандрик Ольга Євгенівна – асистент кафедри, кандидат медичних наук, mandryk.olha@bsmu.edu.ua Смандич Віталій Степанович – асистент кафедри, кандидат медичних наук, smandych_vitaliy@bsmu.edu.ua Коцюбійчук Зоряна Ярославівна – асистент кафедри, kotsiubiichuk.zoriana@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/prop_therapy/ https://www.bsmu.edu.ua/farmatsiyi/ https://www.bsmu.edu.ua/infektsiynih-hvorob-ta-epidemiologiyi/ https://www.bsmu.edu.ua/vnutrishnoyi-medsini-klinichnoyi-farmakologiyi-ta-profesiynih-hvorob/
Веб-сайт кафедри	http://prop_therapy@bsmu.edu.ua/ http://infection.bsmu.edu.ua/ http://vmed.bsmu.edu.ua/
E-mail	prop_therapy@bsmu.edu.ua infection@bsmu.edu.ua therapy@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Головна,100; м. Чернівці, вул. Головна,137; м. Чернівці, вул. Фастівська, 2
Контактний телефон	+38 (0372) 55-13-61; +38 (0372) 53-89-96; +38 (03722) 6-29-17 6-92-21

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

3 курс

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Лекції	10
Практичні заняття	40
Самостійна робота	40
Вид заключного контролю	підсумковий модульний контроль

4 курс

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	4
Загальна кількість годин	120
Лекції	10
Практичні заняття	80
Самостійна робота	30
Вид заключного контролю	підсумковий модульний контроль

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Внутрішня медицина, в т.ч. клінічна фармакологія, інфекційні хвороби та епідеміологія – навчальна клінічна дисципліна, яка вивчає методи і прийоми клінічного обстеження хворого, особливості професійного спілкування лікаря з пацієнтом, суб'єктивні та об'єктивні прояви захворювань (симптоми і синдроми), причини та механізми їх виникнення і розвитку (семіологія) з метою встановлення діагнозу.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-vdnzu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukciya-shhodo-oczinyuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркових дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyz_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів ВО:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

**ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)**

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
анатомія та фізіологія людини	клінічна фармація,
етика та деонтологія у фармації	біологічної та біоорганічної хімії
медичної біології	медичної хімії
медичної та біологічної фізики	
мікробіологія з основами імунології	
патологічна фізіологія	
вступ у фармацію	

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Метою викладання навчальної дисципліни – є формування у студента основ клінічного мислення і набуття професійних компетентностей обстеження хворого та оцінки основних проявів захворювань внутрішніх органів із дотриманням принципів медичної етики та деонтології.

Завдання: Визначати етіологічні та патогенетичні фактори основних захворювань внутрішніх органів.

- Провідні симптоми і синдроми при найбільш поширених інфекційних захворюваннях.

- Методи діагностики патології внутрішніх органів за синдромним та нозологічним принципами.

- Інтерпретацію результатів лабораторних (загальних клінічних, біохімічних, бактеріологічних, вірусологічних, серологічних) та інструментальних методів дослідження (дуоденальне зондування, рентгенологічні дослідження, УЗД, КТГ, МРТ та ін.) у хворих із найбільш поширеними інфекційними хворобами.

- Формулювання клінічного діагнозу захворювань, які потребують особливої тактики лікаря-стоматолога.

- Надавати невідкладну лікарську допомогу при станах, що загрожують життю та здоров'ю хворих.

- Виконувати необхідні медичні маніпуляції.

**КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА
ДИСЦИПЛІНА:**

Інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або у процесі навчання, що

передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов та вимог.

Загальні:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК
3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
- ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК 5. Здатність спілкуватися англійською мовою.
- ЗК 6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 10. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК 11. Здатність працювати в команді.
- ЗК 12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного, демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. розуміння професії.

Спеціальні (фахові, предметні):

- СК 1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні данні.
- СК 2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.
- СК 10. Спроможність до організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів.
- СК 13. Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).
- СК 14. Спроможність ведення нормативної медичної документації.
- СК 15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.
- СК 17. Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.
- СК 18. Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

Збирати дані про скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя (в тому числі професійний анамнез), за умов закладу охорони здоров'я, його підрозділу або вдома у хворого, використовуючи результати співбесіди з пацієнтом, за стандартною схемою опитування хворого. За будь-яких обставин (в закладі охорони здоров'я, його підрозділі, вдома у пацієнта та ін.), використовуючи знання про людину, її органи та системи, за певними алгоритмами:

- збирати інформацію про загальний стан пацієнта (свідомість, конституція) та зовнішній вигляд (огляд шкіри, підшкірного жирового шару, пальпація лімфатичних вузлів, та щитовидної залози);
- обстежувати стан серцево-судинної системи (огляд та пальпація ділянки серця та поверхневих судин, визначення перкуторних меж серця та судин, аускультация серця та судин);
- обстежувати стан органів дихання (огляд грудної клітки та верхніх дихальних шляхів, пальпація грудної клітки, перкусія та аускультация легень);
- стан органів черевної порожнини (огляд живота, пальпація та перкусія кишківника, шлунка, печінки, селезінки, нирок);
- обстежувати стан кістково-м'язового апарату (огляд та пальпація).
- Оцінювати інформацію щодо стану пацієнта в умовах закладу охорони здоров'я, його підрозділу, застосовуючи стандартну процедуру, використовуючи знання про людину, її органи та системи, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень: загальний аналіз крові, загальний аналіз сечі, аналіз плевральної рідини, аналіз сечі за Зимницьким, аналіз сечі за Нечипоренком, протеїни крові та їх фракції, С-реактивний протеїн, глюкоза крові, глікозильований гемоглобін, ліпіди та ліпопротеїни крові та їх фракції, феритин та залізо сироватки крові, креатинін, сечовина крові, швидкість клубочкової фільтрації, електроліти крові, амінотрансферази крові, загальний білірубін крові та його фракції, коагулограма, сечова кислота крові, лужна фосфатаза крові, дослідження функції зовнішнього дихання, стандартна ЕКГ (у 12 відведеннях), ендоскопічне дослідження бронхів, ендоскопічне дослідження травного тракту, ехокардіографія, загальний аналіз харкотиння, методи інструментальної візуалізації органів черевної порожнини, методи інструментальної візуалізації органів грудної порожнини, методи інструментальної візуалізації сечовивідної системи, методи інструментальної візуалізації хребта, кісток та суглобів

Уміти:

1. Виділити та зафіксувати провідний клінічний симптом або синдром захворювання: анемічний синдром, анурія та олігурія, артеріальна гіпертензія, артеріальна гіпотензія, біль в грудній клітці, біль в животі, блювання, бронхообструктивний синдром, випіт у плевральну порожнину, геморагічний синдром, гепатомегалія та гепатолієнальний синдром, головний біль, дизурія, диспепсія, дисфагія, діарея, жовтяниця, задишка, закреп, запаморочення, кардіомегалія, кашель, кровохаркання, набряковий синдром, нефротичний синдром, поліурія, портальна гіпертензія, порушення серцевого ритму та провідності, сечовий синдром, синдром недостатності травлення, синдром серцевої недостатності, синдром дихальної недостатності, синдром печінкової недостатності, ціаноз, шлунково-кишкова кровотеча - шляхом прийняття обґрунтованого рішення, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані фізикального обстеження хворого, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
2. Призначити лабораторне та/або інструментальне обстеження хворого шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі найбільш вірогідного синдромного діагнозу, за стандартними схемами, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
3. Виявити ознаки невідкладного стану (гіпертензивний криз, гостра дихальна недостатність, гостра серцева недостатність, гострий коронарний синдром, гостра кровотеча, зупинка серця, колапс, порушення свідомості, ниркова коліка, жовчна коліка, гострі порушення серцевого ритму) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини, за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, закладі охорони здоров'я, його підрозділі), використовуючи стандартні методики фізикального обстеження та можливого анамнезу, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

4. Надавати екстрену медичну допомогу, за будь-яких обставин, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі виявлення невідкладного стану (зупинка серця) в умовах обмеженого часу згідно з визначеною тактикою, використовуючи стандартні схеми (проведення непрямого масажу серця та штучної вентиляції легень).

5. Виконувати медичні маніпуляції (виконувати непрямий масаж серця, штучне дихання, відновлювати прохідність дихальних шляхів, проводити реєстрацію стандартної ЕКГ в 12 відведеннях, вимірювати артеріальний тиск) в умовах лікувальної установи, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та використовуючи стандартні методики.

6. За умов закладу охорони здоров'я, його підрозділу вести медичну документацію щодо пацієнта (карту амбулаторного / стаціонарного хворого, історію хвороби), використовуючи стандартну технологію, на підставі нормативних документів.

7. Здійснювати профілактичні заходи, в умовах закладу охорони здоров'я, його підрозділу на підставі даних про стан здоров'я пацієнтів та про наявність впливу на нього навколишнього середовища, використовуючи існуючі методи, в межах первинної медико-санітарної допомоги населенню, щодо: режиму діяльності та відпочинку; первинної профілактики захворювань; профілактики шкідливих звичок; пропаганди здорового способу життя.

8. Визначати необхідний режим перебування хворого в умовах закладу охорони здоров'я на підставі виділених клінічних симптомів та синдромів, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

Демонструвати:

ПРН 1. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання (за списком 2).

ПРН 2. Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5).

ПРН 5. Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, нестачі інформації та обмеженого часу (за списком 4).

ПРН 10. Визначати тактику ведення стоматологічного хворого при соматичній патології (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН 19. Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

ПРН 20. Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

ПРН 21. Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 6).

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3 курс

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ЄКТС) – 1 модуля «Внутрішньої медицини», який складається з 4 змістових модулів.

Змістовий модуль 1. Хвороби органів дихання

Тема 1. Бронхіальна астма.

Визначення. Етіологія, особливості патогенезу. Класифікація за важкістю та перебігом. Клінічні прояви і зміни даних інструментальних методів дослідження в залежності від ступеня тяжкості. Диференційний діагноз. Ускладнення. Критерії ступенів тяжкості бронхіальної астми. Лікування залежно від ступеня тяжкості. Невідкладна допомога при нападі бронхіальної астми. Значення санації ротової порожнини для первинної та вторинної профілактики бронхіальної астми. Зміни з боку ротової порожнини. Роль лікаря-стоматолога щодо запобігання тяжким ускладненням та надання невідкладної допомоги на своєму робочому місці. Прогноз та працездатність.

Тема 2. ХОЗЛ. Емфізема легень.

Визначення. Значення паління, екологічних, професійних факторів та інфекції у розвитку хронічного бронхіту та емфіземи легень. Класифікація. Клінічні прояви, зміни даних додаткових інструментальних методів дослідження залежно від стадії (ступеня тяжкості). Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування залежно від ступеня тяжкості. Первинна та вторинна профілактика. Зміни з боку ротової порожнини. Роль лікаря-стоматолога щодо запобігання тяжким ускладненням та надання невідкладної допомоги на своєму робочому місці. Прогноз та працездатність.

Тема 3. Пневмонії.

Пневмонії. Визначення. Найбільш розповсюджені етіологічні фактори. Класифікація. Клінічні прояви та їх особливості при не госпітальній, нозокоміальній, аспіраційній пневмонії та пневмонії у осіб з тяжкими дефектами імунітету. Зміни даних інструментальних і лабораторних методів дослідження залежно від ступеня тяжкості. Диференційний діагноз. Ускладнення. Диференційоване лікування.

Значення санації ротової порожнини для первинної та вторинної профілактики. Зміни з боку ротової порожнини. Роль лікаря-стоматолога щодо запобігання тяжким ускладненням та надання невідкладної допомоги на своєму робочому місці. Прогноз та працездатність.

Тема 4. Дихальна недостатність. Плевральний синдром.

Дихальна недостатність. Визначення. Класифікація. Причини виникнення. Особливості клінічного перебігу різних форм. Діагностика, роль дослідження функції зовнішнього дихання. Диференційний діагноз. Лікувальна тактика. Первинна та вторинна профілактика. Зміни з боку ротової порожнини. Роль лікаря-стоматолога щодо запобігання тяжким ускладненням та надання невідкладної допомоги на своєму робочому місці. Прогноз та працездатність.

Визначення. Етіологічні фактори. Класифікація. Клінічні прояви. Зміни даних інструментальних і лабораторних методів дослідження і їх особливості залежно від форми (сухий, ексудативний) та етіології. Диференційний діагноз. Ускладнення. Показання до плевральної пункції та дренивання плевральної порожнини. Лікування. Первинна і вторинна профілактика. Зміни з боку ротової порожнини. Роль лікаря-стоматолога щодо запобігання тяжким ускладненням та надання невідкладної допомоги на своєму робочому місці. Прогноз та працездатність.

Змістовий модуль 2. Хвороби органів кровообігу.

Тема 5. Гіпертонічна хвороба. Симптоматичні артеріальні гіпертензії.

Визначення. Поняття про нормальний артеріальний тиск та артеріальну гіпертензію. Первинна (есенціальна) артеріальна гіпертензія –гіпертонічна хвороба. Роль порушень

центральної та ниркових механізмів регуляції тиску, ендотеліальної функції та інших факторів. Класифікація. Клінічні прояви та дані додаткових методів дослідження. Ураження органів-мішеней. Диференційний діагноз. Стратифікація ризику. Ускладнення. Лікування. Ускладнені та неускладнені гіпертонічні кризи, особливості лікувальної тактики. Основні антигіпертензивні препарати. Роль стоматолога у первинній та вторинній профілактиці. Зміни з боку ротової порожнини. Роль лікаря-стоматолога щодо запобігання тяжким ускладненням та надання невідкладної допомоги на своєму робочому місці. Прогноз та працездатність.

Визначення. Основні причини. Особливості клініки, діагностики ниркових (реноваскулярних, ренопаренхіматозних), ендокринних (синдром і хвороба Іценко-Кушинга, феохромоцитома, синдром Кронна, дифузний токсичний зоб) і гемодинамічних артеріальних гіпертензій. Артеріальна гіпертензія при вагітності, метаболічних порушеннях (метаболічний синдром). Значення лабораторних і інструментальних методів для диференційної діагностики та верифікації діагнозу. Роль стоматолога в профілактиці артеріальної гіпертензії. Лікування. Первинна та вторинна профілактика. Зміни з боку ротової порожнини. Роль лікаря-стоматолога щодо запобігання тяжким ускладненням та надання невідкладної допомоги на своєму робочому місці. Прогноз та працездатність.

Тема 6. Атеросклероз і ХС. Класифікація ВООЗ. Стенокардії.

Визначення. Роль гіперліпідемій, загального та місцевого запалення, ушкодження судинної стінки і тромбоцитів у розвитку атеросклерозу. Фактори ризику. Особливості клінічних проявів залежно від переважної локалізації (аорта, коронарні, мезентеріальні та ниркові артерії, артерій нижніх кінцівок). Значення лабораторних, променевих та інших інструментальних методів дослідження. Диференційний діагноз. Ускладнення. Загальні принципи лікування. Лікувальна тактика при різних варіантах перебігу. Первинна і вторинна профілактика. Ішемічна хвороба серця (ІХС). Визначення. Роль атеросклерозу, дестабілізації атеросклеротичної бляшки і функціональних факторів в патогенезі різних форм ІХС. Класифікація ВООЗ.

Зміни з боку ротової порожнини. Роль лікаря-стоматолога щодо запобігання тяжким ускладненням та надання невідкладної допомоги на своєму робочому місці. Прогноз та працездатність.

Визначення. Етіологія і патогенез. Класифікація. Особливості клінічного перебігу і діагностики різних варіантів стабільної стенокардії. Зубний біль як варіант стенокардії. Особливості клінічного перебігу і діагностики різних варіантів нестабільної стенокардії. Ускладнення. Принципи лікування нападів стенокардії. Первинна і вторинна профілактика. Зміни з боку ротової порожнини. Роль лікаря-стоматолога щодо запобігання тяжким ускладненням та надання невідкладної допомоги на своєму робочому місці. Прогноз та працездатність.

Тема 7. Раптова зупинка кровообігу. Принципи серцево-легеневої реанімації.

Визначення. Первинна зупинка серця (раптова коронарна смерть). Фібриляція шлуночків. Асистолія. Причини. Клініка, діагностика. Техніка серцево-легеневої реанімації. Роль лікаря-стоматолога в наданні невідкладної допомоги на своєму робочому місці.

Тема 8. Гострий коронарний синдром. Гострий інфаркт міокарду (ГІМ).

Визначення. Роль атеросклерозу, дестабілізації атеросклеротичної бляшки і функціональних факторів в патогенезі гострого інфаркту міокарду. Роль патогенетичних факторів у формуванні клінічних проявів. Класифікація. Форми в залежності від поширення некрозу міокарду: великовогнищевий, дрібновогнищевий, трансмуральний, інтрамуральний. Варіанти: ангінозний, астматичний, аритмічний, церебральний, гастралгічний, безболісовий. Особливості клінічного перебігу і діагностики гострого інфаркту міокарду. Лікувальна тактика у різні періоди гострого інфаркту міокарду. Первинна і вторинна профілактика. Зміни з боку ротової порожнини. Роль лікаря-стоматолога щодо запобігання тяжким

ускладненням та надання невідкладної допомоги на своєму робочому місці. Прогноз та працездатність.

Ускладнення ГІМ ранні та пізні. Кардіогенний шок. Аритмії серця. Гостра лівошлуночкова недостатність. Тромбоемболічні ускладнення. Гостра аневризма серця. Розрив серця. Постінфарктний синдром Дресслера. Клінічна картина. Ускладнення. Невідкладна допомога. Роль лікаря-стоматолога щодо запобігання тяжким ускладненням та надання невідкладної допомоги на своєму робочому місці. Прогноз та працездатність.

Тема 9. Гостра серцева недостатність (лівошлуночкова та правошлуночкова) та гостра судинна недостатність.

Визначення. Основні причини. Патогенез порушень центральної та периферичної гемодинаміки при різних формах (лівих та правих відділів серця). Серцева астма. Набряк легень. Тромбоемболія легеневої артерії (ТЕЛА). Клінічні прояви. Діагностика. Диференційний діагноз. Лікування. Первинна та вторинна профілактика. Роль лікаря-стоматолога щодо запобігання тяжким ускладненням та надання невідкладної допомоги на своєму робочому місці. Прогноз та працездатність.

Гостра судинна недостатність. Артеріальні гіпотензії. Непритомність, колапс, шок. Визначення. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Невідкладна допомога. Первинна та вторинна профілактика. Роль лікаря-стоматолога щодо запобігання тяжким ускладненням та надання невідкладної допомоги на своєму робочому місці. Прогноз та працездатність.

Тема 10. Хронічна серцева недостатність.

Визначення. Етіологія і патогенез. Класифікація. Клінічні прояви та їх особливості залежно від стадії та функціонального класу. Діагностика. Лікування. Первинна та вторинна профілактика. Зміни з боку ротової порожнини. Роль лікаря-стоматолога щодо запобігання тяжким ускладненням та надання невідкладної допомоги на своєму робочому місці. Прогноз та працездатність.

Змістовий модуль 3. Ревматологічні хвороби.

Тема 13. Ревматична лихоманка. Особливості тактики лікаря-стоматолога у пацієнтів з ревматичними захворюваннями, інфекційним ендокардитом та вадами серця.

Визначення. Класифікація. Етіологія, патогенез. Роль стрептококової інфекції та імунологічної реактивності у розвитку гострої ревматичної лихоманки. Клінічна картина. (кардит, поліартрит, хорея, ураження шкіри). Значення лабораторних та інструментальних методів дослідження. Критерії діагностики. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування з урахуванням ступеня активності. Хронічна ревматична хвороба серця. Особливості перебігу. Принципи проти рецидивного лікування ревматичної хвороби. Первинна і вторинна профілактика. Зміни з боку ротової порожнини. Роль лікаря-стоматолога щодо запобігання тяжким ускладненням та надання невідкладної допомоги на своєму робочому місці. Прогноз та працездатність.

Зміни з боку ротової порожнини при ревматичній хворобі. Інфекційний ендокардит. Вади серця. Завдання лікаря-стоматолога в ранній діагностиці та оздоровленні хворих на ревматичні хвороби. Профілактична робота – санація ротової порожнини з метою лікування стрептококового оточення, ретельна санація хронічних вогнищ інфекції. Своєчасна санація ротової порожнини в дитячих колективах. Санітарно-просвітницька робота. Профілактичне лікування стоматологом хворих групи ризику з вадами серця, хворих з серцевою недостатністю, людей похилого віку.

Тема 12. Набуті вади серця. Мітральні та аортальні вади.

Визначення. Класифікація. Мітральні вади серця – мітральна недостатність, мітральний стеноз або їх комбінація. Аортальні вади серця – аортальна недостатність та аортальний стеноз (стеноз гирла аорти) або їх комбінація. Етіологія, патогенез. Клінічна картина. Діагностика. Лікування. Зміни з боку ротової порожнини. Роль лікаря-стоматолога

щодо запобігання тяжким ускладненням та надання невідкладної допомоги на своєму робочому місці. Прогноз та працездатність.

Тема 13. Інфекційний ендокардит. Особливості тактики лікаря-стоматолога у пацієнтів з ревматичними захворюваннями, інфекційним ендокардитом та вадами серця.

Визначення. Етіологія, патогенез. Особливості перебігу залежно від збудника. Діагностичні критерії. Значення лабораторних методів і ехокардіографічного дослідження в діагностиці. Диференційний діагноз. Ускладнення (серцева недостатність, емболії, абсцеси). Лікування. Режим антибактеріальної терапії. Показання до хірургічного лікування.

Зміни з боку ротової порожнини. Роль лікаря-стоматолога щодо запобігання тяжким ускладненням та надання невідкладної допомоги на своєму робочому місці. Прогноз та працездатність.

Зміни з боку ротової порожнини при ревматичній хворобі. Інфекційний ендокардит. Вади серця. Завдання лікаря-стоматолога в ранній діагностиці та оздоровленні хворих на ревматичні хвороби. Профілактична робота – санація ротової порожнини з метою лікування стрептококового оточення, ретельна санація хронічних вогнищ інфекції. Своєчасна санація ротової порожнини в дитячих колективах. Санітарно-просвітницька робота. Профілактичне лікування стоматологом хворих групи ризику з вадами серця, хворих з серцевою недостатністю, людей похилого віку.

Тема 14. Дифузні захворювання сполучної тканини. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці та лікуванні.

Системний червоний вовчак (СЧВ). Визначення. Етіологічні фактори та патогенез. Класифікація. Зміни з боку ротової порожнини. Клінічні прояви залежно від ураження органів та систем, активності хвороби. Значення лабораторних, у тому числі імунологічних методів дослідження. Діагностичні критерії. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Пульс-терапія. Профілактика. Зміни з боку ротової порожнини. Роль лікаря-стоматолога щодо запобігання тяжким ускладненням та надання невідкладної допомоги на своєму робочому місці. Прогноз та працездатність.

Системна склеродермія (ССД) та дерматоміозит. Визначення. Етіологічні фактори, патогенез. Класифікація. Клінічна картина залежно від ураження органів та систем. Синдром Шегрена. Діагностичні критерії. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Профілактика. Зміни з боку ротової порожнини. Роль лікаря-стоматолога щодо запобігання тяжким ускладненням та надання невідкладної допомоги на своєму робочому місці. Прогноз та працездатність.

Тема 15. Системні васкуліти. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці та лікуванні.

Визначення. Класифікація. Геморагічний васкуліт(пурпура Шенлейн-Геноха). Вузликовий поліартеріїт. Неспецифічний аортоартеріїт (хвороба Такаюсу). Гігантоклітинний артеріїт (хвороба Хортон). Етіологія та патогенез. Клінічні прояви. Критерії діагностики. Диференційний діагноз. Лікування. Профілактика. Зміни з боку ротової порожнини. Роль лікаря-стоматолога щодо запобігання тяжким ускладненням та надання невідкладної допомоги на своєму робочому місці. Прогноз та працездатність.

Змістовний модуль 4. Хвороби органів травлення.

Тема 16. Гастрити. Виразкова хвороба шлунка та 12-палої кишки.

Гастрит. Визначення. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Діагностика, з раком шлунка. Принципи лікування. Перебіг. Ускладнення. Прогноз. Профілактика. Роль хелікобактерійної інфекції в розвитку гастриту типу В, виразкової хвороби та раку шлунка. Діагностика. Лабораторні та інструментальні методи. Взаємозв'язок між патологією шлунка та ротової порожнини. Роль стоматолога в профілактиці хвороб травного каналу.

Виразкова хвороба. Визначення. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Діагностика. Принципи лікування. Перебіг. Прогноз. Профілактика. Ускладнення: пенетрація, перфорація, кровотеча, стеноз ворота, малигнізація. Невідкладна терапія.

Тема 17. Хвороби кишечника (хронічні ентерити, хронічні коліти, неспецифічний виразковий коліт).

Ентерит і коліт. Неспецифічний виразковий коліт. Визначення. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Діагностика. Принципи лікування. Перебіг. Ускладнення. Прогноз. Профілактика. Синдром дисбактеріозу. Синдром подразненого кишечника. Значення порушень жування у виникненні та розвитку захворювань травного каналу.

Тема 18. Панкреатити. Холецистити. Жовчнокам'яна хвороба.

Панкреатит. Визначення. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Діагностика. Принципи лікування. Перебіг. Ускладнення. Прогноз. Профілактика. Роль вогнищ інфекції, алкоголізму, жовчнокам'яної хвороби, гастродуоденіту та виразкової хвороби в розвитку панкреатиту. Зміни в ротовій порожнині у хворих на панкреатит. Холецистит. Жовчнокам'яна хвороба (ЖКХ). Дискінезія жовчовивідних шляхів. Визначення. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Діагностика. Принципи лікування. Перебіг. Ускладнення. Прогноз. Профілактика. Ознаки в ротовій порожнині. Механічна жовтяниця, її діагностика. Диференціальна діагностика жовтяниці. Печінкова колька. Невідкладна допомога. Профілактика.

Тема 19. Хронічні гепатити. Цирози печінки.

Хронічний гепатит. Цироз печінки. Визначення. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Діагностика. Принципи лікування. Перебіг. Ускладнення. Прогноз. Профілактика. Синдром портальної гіпертензії. Зміни в ротовій порожнині при цирозі печінки. Ускладнення. Невідкладна допомога при печінковій комі (гепатаргії), кровотечі з вен стравоходу; масивному асциті.

Тема 20. Контроль змістового модулю. Модульний контроль.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2. Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Аудиторні		Самостійна робота студента	Індиві- дуальна робота
		Лекції	Практичні заняття		
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Хвороби органів дихання					
Тема 1. Бронхіальна астма.	3	2	2	1	
Тема 2. ХОЗЛ. Емфізема легень.	4		2	2	
Тема 3. Пневмонії	5		2	1	
Тема 4. . Дихальна недостатність. Плевральний синдром	4		2	2	
Разом за змістовим модулем 1	16	2	8	6	
Змістовий модуль 2. Хвороби органів кровообігу					
Тема 5. Гіпертонічна хвороба. Симптоматичні артеріальні гіпертензії.	4	-	2	2	
Тема 6. Атеросклероз ІХС. Класифікація ВООЗ. Стенокардії.	6	2	2	2	
Тема 7. Раптова зупинка кровообігу. Принципи серцево- легеневої реанімації.	6		2	4	
Тема 8. Гострий коронарний синдром. Гострий інфаркт міокарду (ГІМ).	5		2	3	

Тема 9. Гостра серцева недостатність (лівошлуночкова та правошлуночкова) та гостра судинна недостатність.	7	2	2	3	
Тема 10. Хронічна серцева недостатність.	4			2	
Разом за змістовим модулем 2	32	4	12	16	
Змістовий модуль 3. Ревматологічні хвороби.					
Тема 11. Ревматична лихоманка. Особливості тактики лікаря-стоматолога у пацієнтів з ревматичними захворюваннями.	4	2	2	2	
Тема 12. Набуті вади серця. Мітральні та аортальні вади.	7		2	3	
Тема 13. Інфекційний ендокардит. Особливості тактики лікаря-стоматолога у пацієнтів з інфекційним ендокардитом та вадами серця.	4		2	2	
Тема 14. Дифузні захворювання сполучної тканини. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці та лікуванні.	4	-	2	2	
Тема 15. Системні васкуліти. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці та лікуванні.	4	-	2	2	
Разом за змістовим модулем 3	23	2	10	11	
Змістовний модуль 4. Хвороби органів травлення.					
Тема 16. Гастрити. Виразкова хвороба шлунка та 12-палої кишки.	3	2	2	1	
Тема 17. Хвороби кишечника (хронічні ентерити, хронічні коліти, неспецифічний виразковий коліт).	3		2	1	
Тема 18. Панкреатити. Холецистити. Жовчнокам'яна хвороба.	5		2	1	
Тема 19. Хронічні гепатити. Цирози печінки.	4		2	2	
Разом за змістовим модулем 4	15	2	8	5	
Виконання індивідуальної СРС					
Підсумковий модульний контроль	4		2	2	
УСЬОГО ГОДИН	90	10	40	40	

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ п/п	Тема лекції	К-сть годин
-------	-------------	-------------

1.	Хронічні обструктивні захворювання легень. Бронхіальна астма. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Емфізема легень. Роль лікаря – стоматолога в профілактиці. Пневмонії. Плеврити. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Дихальна недостатність. Роль лікаря – стоматолога в профілактиці.	2
2.	Атеросклероз. ІХС. Класифікація ВООЗ. Раптова коронарна смерть. Серцево – легенева реанімація. Типові зміни в ротовій порожнині при атеросклерозі. Роль лікаря – стоматолога в первинній профілактиці атеросклерозу. Стенокардії. Клінічні форми. Диференційна діагностика стенокардій та кардіалгій. Гострий коронарний синдром. Принципи профілактики та лікування.	2
3.	Аритмії серця. Екстрасистолія. Пароксизмальна тахікардія. Блокади серця. Миготлива аритмія. Етіологія. Патогенез. Клінічні ознаки нападу. ЕКГ – ознаки. Порушення ритму небезпечні для життя хворого. Принципи профілактики та лікування.	2
4.	Ревматична хвороба. Гостра ревматична лихоманка. Великі та малі ознаки ревматичної хвороби. Проти рецидивне лікування. Інфекційний ендокардит. Етіологія. Патогенез. Клінічні ознаки. Роль лікаря – стоматолога в профілактиці та лікуванні. Вади серця. Мітральні та аортальні вади. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Роль лікаря – стоматолога в профілактиці. Особливості стоматологічної тактики.	2
5.	Хронічні гастрити. Виразкова хвороба шлунку та 12-палої кишки. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Ускладнення ВХ. Принципи лікування. Хронічні панкреатити. Хронічні холецистити. Жовчно – кам'яна хвороба. Захворювання кишківника. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Принципи лікування. Гепатити і цирози. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Діагностика. Принципи лікування Зміни слизової оболонки та язика. Роль стоматолога в профілактиці.	2
	Всього	10

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Тема	К-сть годин
1.	Бронхіальна астма.	2
2.	ХОЗЛ. Емфізема легень.	2
3.	Пневмонії.	2
4.	Дихальна недостатність. Плевральний синдром.	2
5.	Гіпертонічна хвороба. Симптоматичні артеріальні гіпертензії.	2
6.	Атеросклероз. ІХС. Класифікація ВООЗ. Стенокардії.	2
7.	Раптова зупинка кровообігу. Принципи серцево-легеневої реанімації.	2
8.	Гострий інфаркт міокарду (ГІМ). Гострий коронарний синдром.	2
9.	Гостра серцева недостатність (ліво – та правошлуночкова) та гостра судинна недостатність.	2
10.	Хронічна серцева недостатність.	2
11.	Ревматична хвороба. Особливості тактики лікаря-стоматолога у пацієнтів з ревматичними захворюваннями.	2
12.	Набуті вади серця. Мітральні та аортальні вади.	2
13.	Інфекційний ендокардит. Особливості тактики лікаря-стоматолога у пацієнтів з інфекційним ендокардитом та вадами серця.	2
14.	Дифузні захворювання сполучної тканини. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці та лікуванні. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці та лікуванні.	2
15.	Системні васкуліти. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці та лікуванні.	2

16.	Гастрити. Виразкова хвороба шлунка та 12-палої кишки.	2
17.	Хвороби кишечника (хронічні ентерити, хронічні коліти, неспецифічний виразковий коліт)	2
18.	Панкреатити. Холецистити. Жовчнокам'яна хвороба.	2
19.	Хронічні гепатити. Цирози печінки.	2
20.	Підсумковий модульний контроль	2
	Всього	40

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Види СРС	К-сть годин	Види контролю
1.	Підготовка до практичних занять, в тому числі заповнення сілабусу згідно переліку тем з самостійної роботи.	18	Поточний контроль на практичних заняттях
2.	Опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять: Лабораторна діагностика ВІЛ-інфекції. Консультування в контексті ВІЛ-інфекції. Поняття консультування та його етичні принципи. Навички консультування. Вторинні імунodefіцити. Стоматологічні аспекти хвороб імунної системи	5 5 5	Підсумковий модульний контроль
3.	Індивідуальна СРС	5	Підсумковий модульний контроль
4.	Підготовка до підсумкового модульного контролю	2	Підсумковий модульний контроль
	Всього годин	40	

ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

- Виступи на науковому студентському гуртку.
- Участь у наукових конференціях.
- Публікація доповідей у вигляді тез та статей у періодичній науковій пресі (журнали, збірники наукових праць).
- Виготовлення наочності згідно навчальних програм (таблиці, муляжі, наочні приладдя, графологічні схеми практичних занять).
- Написання рефератів

ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Змістовий модуль 1. Хвороби органів дихання

1. Хронічне обструктивне захворювання легень. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Діагностика. Невідкладна допомога при нападі ядухи. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці бронхіту.

2. Бронхіальна астма. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка, Діагностика. Невідкладна допомога при нападі та тяжкому перебігу. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці. Особливості догляду за хворими на бронхіальну астму.

3. Пневмонія. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Діагностика. Невідкладна допомога при тяжкому перебігу пневмонії. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці пневмоній. Особливості догляду за хворими з тяжким перебігом пневмонії.

4. Плеврити. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Діагностика. Невідкладна допомога при дихальній (вентиляційній) недостатності. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці плевриту.

Змістовий модуль 2. Хвороби органів кровообігу

5. Атеросклероз. Ішемічна хвороба серця. Класифікація ВООЗ. Фібриляція шлуночків серця. Раптова зупинка кровообігу. Серцево-легенева реанімація.

6. Стенокардія. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Невідкладна допомога при нападі стенокардії. Зміни в ротовій порожнині у хворих на атеросклероз.

7. Інфаркт міокарда. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Діагностика. Невідкладна допомога при неускладненому інфаркті міокарда.

8. Ранні та пізні ускладнення гострого інфаркту міокарда. Рефлекторний колапс. Гостра лівошлуночкова недостатність. Патогенез. Невідкладна допомога. Особливості догляду за хворими з інфарктом міокарда.

9. Шлуночкова екстрасистолія. Потенційно небезпечні форми шлуночкової екстрасистолії. Клініка. Діагностика. Невідкладна допомога при частій шлуночкової екстрасистолії. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці серцево-судинних захворювань, що супроводжуються шлуночковою екстрасистолією.

10. Пароксизмальна тахікардія. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Діагностика. Невідкладна допомога при нападі пароксизмальної тахікардії. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці нападів тахікардії.

11. Миготлива аритмія. Етіологія. Діагностика. Невідкладна допомога при нападі миготливої аритмії. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці запальних уражень серця, що супроводжуються миготливою аритмією.

12. Повна атріовентрикулярна блокада. Клініка. Діагностика. Невідкладна допомога при нападі Морган'ї-Адамса-Стокса.

13. Гіпертонічна хвороба. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Диференціальна діагностика з симптоматичною артеріальною гіпертензією. Невідкладна допомога при гіпертонічному кризі. Ознаки артеріальної гіпертензії в ротовій порожнині. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці.

14. Артеріальна гіпотензія. Непритомність. Колапс. Шок. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Діагностика. Невідкладна допомога при колапсі. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці. Особливості догляду.

Змістовий модуль 3. Ревматологічні хвороби.

15. Ревматизм. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Діагностика. Невідкладна допомога при набряку легень. Роль лікаря-стоматолога профілактиці. Особливості догляду.

16. Інфекційний ендокардит. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Невідкладна допомога при нападі стенокардії. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці.

17. Стеноз лівого венозного отвору. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Невідкладна допомога при нападі ядухи. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці.

18. Недостатність мітрального клапана. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Невідкладна допомога при нападі ядухи. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці.

19. Стеноз аорти. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Невідкладна допомога при нападі стенокардії.

20. Недостатність клапана аорти. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Невідкладна допомога при нападі стенокардії. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці набутих вад серця.

Змістовний модуль 4. Хвороби органів травлення.

21. Виразкова хвороба. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Ускладнення. Сучасні принципи лікування. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці виникнення та ускладнень виразкової хвороби шлунка та дванадцятипалої кишки.

22. Хронічний холецистит. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Діагностика. Невідкладна допомога при нападі болю - в животі;

23. Хронічний панкреатит. Визначення. Клініка. Діагностика. Тактика лікаря-стоматолога при нападі болю в животі.

24. Хронічний гепатит та цироз печінки. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Діагностика, Невідкладна допомога при печінковій прекомі та комі. Зміни в ротовій порожнині при гепатиті та цирозі печінки. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці. Особливості догляду.

25. Хронічний ентерит та коліт. Неспецифічний виразковий коліт. Визначення. Невідкладна допомога при кишковій кровотечі. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці. Особливості догляду за хворими з шлунково-кишковою кровотечею.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

- Проводити опитування та фізикальне обстеження пацієнтів із захворюванням органів дихання.
- Обґрунтовувати застосування основних інвазивних та неінвазивних діагностичних методів, визначати показання та протипоказання для їх проведення, можливі ускладнення.
- Визначати етіологічні та патогенетичні фактори основних захворювань.
- Виявляти типову клінічну картину основних захворювань.
- Виявляти основні варіанти перебігу та ускладнення основних захворювань.
- Скласти план обстеження хворих.
- На підставі аналізу даних лабораторного та інструментального обстеження проводити диференціальний діагноз, обґрунтовувати та формулювати діагноз.
- Призначити лікування, проводити первинну та вторинну профілактику.
- Діагностувати та надавати допомогу .
- Оцінювати значення соматичної патології для виникнення та перебігу хвороб органів ротової порожнини та роль патології органів ротової порожнини в розвитку соматичних захворювань.
- Володіти тактикою лікаря-стоматолога по відношенню до хворих із соматичною патологією;
- Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципи фахової субординації.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ для 4 курсу

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин (4 кредити ЄКТС) – 1 модуль «Внутрішньої медицини, в т.ч. клінічна фармакологія, інфекційні хвороби та епідеміологія».

Змістовий модуль 1: Написання та захист історії хвороби .

Тема 1. Розбір схеми історії хвороби. Курація - скарги, анамнез. Курація - об'єктивний огляд, попередній діагноз. Курація - лабораторні та інструментальні обстеження, обґрунтування клінічного діагнозу. Курація - диференційний діагноз, заключний діагноз. Курація - лікування та профілактика. Заключний варіант історії хвороби, стоматологічні аспекти лікування; невідкладні стани, тактика стоматолога, використана література. Контроль змістового модулю. Захист історії хвороби.

Історія хвороби як найважливіший інструмент лікарського дослідження хворого, науково-методичний і, юридичний документ. Основні розділи історії хвороби та їх викладення. Основні і другорядні скарги хворого, значення анамнезу хворого для постановки діагнозу захворювання.

Збір скарг у конкретного хворого, виділеного для курації. Аналіз скарг та розподіл їх на основні і «другорядні». Анамнез хвороби. Динаміка виникнення та перебігу симптомів основного та супутніх захворювань із слів хворого та його амбулаторної картки.

Анамнез життя хворого. Дані про розвиток у дитинстві, проведення щеплень, перенесені захворювання. Вік та причини смерті близьких і далеких кровних родичів хворого. Шкідливі звички. Алергологічний, професійний та статевий анамнез.

Фізичне обстеження хворого. Загальний огляд. Положення в ліжку. Стан свідомості. Вираз обличчя. Статура, конституція. Антропометричні дані. Стан шкіри і слизових оболонок. Волосся, нігті. Ожиріння, кахексія. Опорно-руховий апарат. Суглоби, набряки. Органи дихання. Огляд. Пальпація. Перкусія. Аускультация. Органи кровообігу. Огляд і пальпація судин. Огляд, пальпація, перкусія, аускультация серця. Вимірювання артеріального тиску. Органи травлення. Огляд. Стан зубо-щелепної системи та язика. Пальпація, перкусія, аускультация живота. Органи сечостатевої системи. Пальпація, перкусія, аускультация. Органи ендокринної системи. Огляд, пальпація. Виділення головних синдромів; Встановлення попереднього діагнозу.

Складання плану лабораторних та інструментальних методів обстеження. Оцінка їх результатів та постановка клінічного діагнозу.

Диференційний діагноз з захворюваннями, що мають подібні клінічні ознаки (не менше 4 захворювань). Формування заключного діагнозу: основний, ускладнення основного, супутні захворювання.

Не медикаментозне, медикаментозне та хірургічне лікування (в разі потреби). Існуючі стандарти лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Основні невідкладні стани, що можуть виникнути у куруємого хворого. Невідкладна допомога при них. Тактика стоматолога при необхідності втручання в ротовий порожнині у куруємого хворого. Використана література.

Захист історії хвороби. Обґрунтування діагнозу, стандарти лікування.

Змістовий модуль 2: Хвороби органів сечоутворення та сечовиділення.

Тема 2. Гломерулонефрит. Гострий та хронічний гломерулонефрит. Нефротичний синдром. Етіологія, патогенез. Клініка, діагностика, принципи лікування. Поняття про хронічну хворобу нирок. Пієлонефрит. Сечокам'яна хвороба. Етіологія, патогенез клініка, діагностика, принципи лікування. Роль стоматолога у профілактиці. Гостра ниркова недостатність. Хронічна ниркова недостатність. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Роль стоматолога в профілактиці. Контроль змістового модулю .

Основні синдроми в нефрології. Визначення та характеристика складових сечового синдрому. Гострий та хронічний гломерулонефрит. Визначення. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Ускладнення. Складання плану обстеження, роль рентгенологічних, інструментальних та лабораторних методів обстеження (УЗД, пієлографія, рентгенографія, КТ, загальні та біохімічні аналізи крові, сечі, аналізи сечі за Зимницьким, Нечипоренко). Невідкладна допомога при нефрогенній артеріальній гіпертензії. Значення санації ротової порожнини в профілактиці та лікуванні. Існуючі стандарти лікування. Хронічна хвороба нирок.

Пієлонефрит. Сечокам'яна хвороба. Визначення. Діагностика. Клінічні прояви, ускладнення. Диференційний діагноз сечового синдрому при гематурії, лейкоцитурії, протеїнурії. Первинна та вторинна профілактика. Роль санації вогнищ інфекції в профілактиці. Медикаментозне та немедикаментозне лікування. Існуючі стандарти лікування. Прогноз та працездатність.

Гостра та хронічна ниркова недостатність. Уремія . Визначення. Етіологія, патогенез, ураження органів та систем, їх клінічні прояви. Класифікація хронічної ниркової недостатності. Клініка та зміни лабораторних показників залежно від стадії. Уремична кома, невідкладна допомога. Лікування. Нирково-замісна терапія: гемодіаліз, трансплантація нирок.

Прогноз та працездатність. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці загострень хвороб нирок. Зміни в ротовій порожнині. Тактика лікаря-стоматолога по відношенню до хворих та його роль в попередженні захворювань. Прогноз та працездатність.

Змістовий модуль 3: Хвороби ендокринної системи та обміну речовин.

Тема 3. Цукровий діабет. Сучасна класифікація. Етіологія, патогенез, клініка. Національна програма «Цукровий діабет». Цукровий діабет. Принципи діагностики та лікування цукрового діабету I типу. Роль стоматолога в профілактиці та діагностиці. Особливості стоматологічної тактики. Цукровий діабет. Принципи діагностики та лікування цукрового діабету II типу. Роль стоматолога в профілактиці та діагностиці. Особливості стоматологічної тактики. Захворювання щитоподібної залози. Гіпертиреоз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування.

Цукровий діабет (ЦД). Визначення. Розповсюдження, медичне та соціальне значення ЦД. Класифікація. «Прихований діабет». Етіологія і патогенез. Значення вірусної агресії та імунних порушень. Зв'язок з ожирінням, порушенням ліпідного обміну. Метаболічний синдром. Взаємозв'язок з розвитком атеросклерозу, артеріальної гіпертензії. Інсулінорезистентність. Національна програма «Цукровий діабет». Профілактика порушень вуглеводного обміну місце в ній лікарів-стоматологів.

Симптоматика ЦД I типу. Клінічна і лабораторна діагностика. Ступені важкості. Ускладнення: мікроангіопатії (ретинопатія, нефросклероз), хронічна ниркова недостатність. Діабетична ступня, діабетичні гіпер- і гіпоглікемічні коми. Невідкладна допомога при гіперглікемічних і гіпоглікемічних комах. Принципи лікування ЦД I типу. Профілактика. Зміни в ротовій порожнині та особливості тактики лікаря-стоматолога при ЦД I типу. Роль стоматолога в профілактиці та діагностиці ЦД I типу.

Симптоматика ЦД II типу. Клінічна і лабораторна діагностика. Ступені важкості. Ускладнення, мікроангіопатії (ретинопатія, нефросклероз), хронічна ниркова недостатність. Діабетична ступня. Коми при ЦД II типу (гіперглікемічна, гіпоглікемічна, гіперсмолярна). Невідкладна допомога при комах. Принципи лікування ЦД II типу. Профілактика. Зміни в ротовій порожнині та особливості тактики лікаря-стоматолога при ЦД II типу. Роль стоматолога в профілактиці та діагностиці ЦД II типу.

Тема 4. Захворювання щитоподібної залози. Гіпотиреоз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Захворювання прищитоподібних залоз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Захворювання наднирників. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування.

Гіпотиреоз. Визначення, розповсюдження. Етіологія, патогенез, клінічні прояви, ускладнення. Діагностика. Принципи лікування. Зміни в ротовій порожнині та тактика лікаря-стоматолога.

Гіпопаратиреоз. Етіологія, патогенез, клініка: судомний синдром, напади тетанії, вегето-судинні порушення, зміни шкіри і нігтів, гіпокальцемія, гіперфосфатемія. Перебіг, діагностика. Принципи лікування. Невідкладна допомога при судомному синдромі. Зміни в ротовій порожнині.

Гіперпаратиреоз (хвороба Реклінгаузена), або генералізована фіброзно-кістозна остеопатія. Відкладення каменів у нирках, жовчному міхурі. Етіологія, патогенез, клініка, перебіг, діагностика, прогноз, принципи лікування.

Вплив на стан зубо-щелепної системи, порушення мінерального обміну. Зміни в ротовій порожнині, тактика стоматолога.

Хвороби надниркових залоз. Недостатність надниркових залоз. Хвороба Аддісона. Причини, патогенез, фактори ризику. Діагностика. Ускладнення: аддісонова криза,

наднирникова кома. Невідкладна допомога. Секретуючі аденоми надниркових залоз. Синдром Кушинга. Клінічні ознаки (в т.ч. з боку слизової ротової порожнини та зубо-щелепної системи). Первинний гіперальдостеронізм (альдостерома, синдром Кона). Етіологія. Патогенез. Діагностика. Клінічні симптоми. Артеріальна гіпертензія. Невідкладна допомога при гіпертонічній кризі. Визначення альдостерону в крові та сечі Феохромоцитома. Діагностичні критерії. Визначення ваніліл-мигдалевої кислоти у сечі. Комп'ютерна томографія, селективна флебографія, радіоізотопне дослідження надниркових залоз.

Змістовий модуль 4. Хвороби органів кровотворення. Захворювання імунної системи в практиці стоматолога. Алергічні хвороби. Вторинні імунodefіцити.

Тема 5. Залізодефіцитні анемії. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Мегалобластні анемії. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Роль стоматолога у профілактиці. Патогномонічні симптоми в ротовій порожнині. Гіпо-, апластичні та гемолітичні анемії. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Роль стоматолога у профілактиці. Патогномонічні симптоми в ротовій порожнині. Гематоонкологічні хвороби. Сучасні погляди на етіологію та патогенез. Класифікація ВООЗ. Загальні принципи лікування. Роль стоматолога в діагностиці, лікуванні проявів та ускладнень терапії гематоонкологічних хвороб. Гострі та хронічні мієлоїдні, лімфоїдні лейкомі та лімфоми. Етіологія. Патогенез. Перебіг. Основні синдроми. Діагностика та принципи лікування. Особливості проявів в ротовій порожнині.

Залізодефіцитні анемії. Визначення. Загальні прояви анемії, в тому числі і в ротовій порожнині. Етіологія. Патогенез. Діагностика. Патогномонічні симптоми залізодефіцитних анемії в ротовій порожнині. Принципи лікування. Прогноз. Профілактика. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці. Невідкладна допомога за гострої масивної крововтрати.

Мегалобластні анемії. Визначення. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви мегалобластних анемії, в тому числі і в ротовій порожнині. Діагностика. Патогномонічні синдроми в ротовій порожнині. Принципи лікування. Прогноз. Профілактика. Роль стоматолога в профілактиці.

Гіпо-, апластичні та гемолітичні анемії. Визначення. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви анемії, в тому числі і в ротовій порожнині. Діагностика. Патогномонічні симптоми в ротовій порожнині. Принципи лікування. Прогноз. Профілактика. Роль стоматолога в профілактиці.

Сучасні погляди на етіологію та патогенез (онко- та протоонкогени). Поняття про пухлинну трансформацію, дисемінацію та прогресію. Класифікація ВООЗ. Загальні принципи лікування (програмна цитостатична та супровідна терапія, ускладнення). Оцінка ефективності. Роль лікаря-стоматолога в діагностиці, лікуванні проявів та ускладнень терапії гематоонкологічних хвороб.

Гострі лімфобластні (В та Т клітинні) та хронічні лімфоцитарні лейкомі та лімфоми. Клінічні прояви, основні синдроми. Діагностика. Перебіг. Принципи лікування. Особливості проявів в ротовій порожнині та їх лікування. Гострі мієлобластні (M₀ -M₇) та хронічні мієлоцитарні лейкомі (хронічна мієлолейкемія, еритремія). Мієлодиспластичні синдроми. Пухлини з гістіоцитів та дендритичних клітин. Клінічні прояви. Основні синдроми. Діагностика. Перебіг. Диференційний діагноз. Принципи лікування. Особливості проявів в ротовій порожнині та роль лікаря-стоматолога в їх лікуванні.

Тема 6. Агранулоцитоз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та принципи лікування. Роль стоматолога у профілактиці. Тромбоцитопенії та тромбоцитопатії. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та принципи лікування. Особливості надання стоматологічної допомоги хворим з патологією первинного гемостазу. Гемофілії А, В, С. Хвороба Віллебранда. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та принципи лікування. Тактика стоматолога при втручаннях у ротовій порожнині у хворих на гемофілію.

Геморагічний васкуліт (хвороба Шенлейн-Геноха). Вазопа-тії. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та принципи лікування. Профілактика і особливості зупинки кровотеч при васкулітах та вазопатіях у стоматологічній практиці.

Агранулоцитоз. Етіологія і патогенез. Клініка імунних агранулоцитозів. Основні ознаки. Ускладнення. Поняття про цитостатичну хворобу. Клінічна і лабораторна діагностика цитопенічного синдрому і агранулоцитозу.

Хвороби гемостазу (геморагічні хвороби). Сучасні класифікації, клінічні прояви, загальні принципи лабораторної діагностики порушень первинного, вторинного гемостазу та фібринолізу. Тромбоцитопенії та тромбоцитопатії (спадкові та набуті). Діагностика. Принципи лікування. Профілактика. Особливості надання стоматологічної допомоги хворим з патологією первинного гемостазу. Тромбоцитопенічна пурпура (хвороба Верльгофа). Діагностичні критерії. Перебіг. Ускладнення. Невідкладна допомога при кровотечі. Зміни в ротовій порожнині.

Гемофілії (А, В, С) та інші спадкові та набуті коагулопатії. Особливості тактики лікаря-стоматолога. Хвороба Віллебранда. Клінічні прояви, перебіг гемофілій та хвороби Віллебранда, Діагноз. Прогноз. Тактика стоматолога при втручаннях у ротовій порожнині у хворих на гемофілію. Принципи лікування та профілактики кровотеч.

Геморагічний васкуліт (хвороба Шенлейн-Геноха). Етіологія. Патогенез. Клінічна картина. Основні форми (шкірна, суглобова, абдомінальна, ниркова) Прояви у ротовій порожнині. Принципи лікування. Вазопатії. Причини. Клінічні прояви в ротовій порожнині. Діагностика. Профілактика і особливості зупинки кровотеч при васкулітах та вазопатіях в стоматологічній практиці.

Тема 7. Анафілактичний шок, кропив'янка, ангіоневротичний набряк. Вторинні імунodefіцити. Стоматологічні аспекти хвороб імунної системи.

Поняття про алергози. Патогенез та типи алергічних реакцій. Алергічні реакції негайного типу. Анафілактичний шок. Гострі токсико-алергічні реакції (ГТАР); кропив'янка, набряк Квінке. Сироваткова хвороба. Етіологія. Механізм розвитку. Види і форми анафілаксії. Клініка. Перебіг. Принципи лікування. Невідкладна допомога при тяжкій і анафілактичній формах.

Вторинні імунodefіцити. Визначення. Етіологія. Патогенез. Клінічні ознаки. Діагностика. Основні підходи до лікування вторинних імунodefіцитів. Стоматологічні аспекти хвороб імунної системи.

ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ.

Змістовий модуль 5. Введення в інфектологію. Інфекційні хвороби з повітряно-крапельним та фекально-оральним механізмами передавання.

Конкретні цілі:

- виділяти провідні симптоми і синдроми при найбільш поширених інфекційних захворюваннях з повітряно-крапельним та фекально-оральним механізмами передавання: біль в животі, лихоманка, лімфаденопатія, менінгеальний синдром, екзантема, енантема з ураженням слизових оболонок порожнини рота;
- ставити попередній діагноз найбільш поширених інфекційних хвороб з повітряно-крапельним та фекально-оральним механізмами передавання (дифтерії);
- визначати тактику ведення хворих з найбільш поширеними інфекційними хворобами з повітряно-крапельним та фекально-оральним механізмами передавання;
- інтерпретувати результати лабораторних (загальних клінічних, біохімічних, бактеріологічних, вірусологічних, серологічних) та інструментальних методів дослідження (дуоденальне зондування, рентгенологічні дослідження, УЗД, КТГ, МРТ та ін.) у хворих із найбільш поширеними інфекційними хворобами з повітряно-крапельним та фекально-оральним механізмами передавання;

- діагностувати та надавати невідкладну допомогу при невідкладних станах, що ускладнюють перебіг найбільш поширених інфекційних хвороб з повітряно-крапельним та фекально-передавання, на до шпитального етапі: інфекційно-токсичний, дегідратаційний, анафілактичний шоки, гостра дихальна недостатність, набряк головного мозку;

- виконувати медичні маніпуляції: промивати шлунок і кишечник, проводити ін'єкції лікарських речовин (внутрішньом'язове, підшкірне, внутрішньовенне струминне та крапельне введення), вимірювати артеріальний тиск, виконувати штучне дихання, непрямий масаж серця.

ТЕМА №8. Поняття про інфекційний процес та інфекційну хворобу. Принципи діагностики, профілактики та імунопрофілактика інфекційних хвороб. ГРВІ (грип, парагрип, аденовірусна, риновірусна, респіраторно-синтиційна інфекції). Імунопрофілактика грипу.

Місце дисципліни «Інфекційні хвороби» у системі медичних знань. Основні етапи розвитку інфектології як науки.

Класифікація інфекційних хвороб. Роль імунітету і неспецифічних факторів захисту в інфекційному процесі. Методика обстеження інфекційного хворого. Особливості клінічної і лабораторної діагностики інфекційних хвороб, інтерпретація результатів специфічних методів дослідження. Принципи лікування інфекційних хвороб. Профілактичні заходи та принципи імунопрофілактики інфекційних хвороб. Структура та режим інфекційного стаціонару. Порядок госпіталізації, обстеження та виписки хворих. Особливості ведення медичної документації.

Місце інфекційних хвороб із повітряно-крапельним механізмом передавання в структурі інфекційної патології. Епідеміологічні, патогенетичні та клінічні особливості інфекційних хвороб дихальних шляхів. Порядок госпіталізації, обстеження та виписки хворих. Особливості ведення медичної документації.

ТЕМА №9. ГРВІ (грип, парагрип, аденовірусна, риновірусна, респіраторно-синтиційна інфекції). Імунопрофілактика грипу.

Грип: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, ускладнення, прогноз. Сучасні методи лікування хворих. Принципи імунопрофілактики. Показання до госпіталізації, правила виписки хворих із інфекційного стаціонару. Медична допомога хворим на догоспітальному етапі.

Визначення понять „ГРЗ” та „ГРВІ”. Етіологія ГРВІ. Місце ГРВІ в структурі інфекційної патології.

Парагрип: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, діагностика, ускладнення.

Аденовірусна хвороба: епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, діагностика, ускладнення.

РС-інфекція: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, діагностика, ускладнення.

Риновірусна інфекція: етіологія, епідеміологія, патогенез, клініка, ускладнення. Принципи лабораторної, діагностики, лікування та профілактики ГРВІ. Показання до госпіталізації, правила виписки хворих із інфекційного стаціонару. Медична допомога хворим на догоспітальному етапі.

ТЕМА №10. Клінічна характеристика бактеріального фарингіту. Менінгококовий назофарингіт. Дифтерія. Імунопрофілактика дифтерії.

Дифтерія: актуальність для України. Етіологія, особливості епідемічного процесу, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, прогноз. Принципи лікування і профілактики (в т.ч. імунопрофілактики). Медична допомога хворим на догоспітальному етапі. Показання до госпіталізації і правила виписки із інфекційного стаціонару. Диспансеризація реконвалесцентів.

Менінгококова інфекція: місце в структурі інфекційної патології України. Етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічна та лабораторна діагностика менінгококового назофарингіту, прогноз. Принципи лікування. Показання до госпіталізації і правила виписки хворих із інфекційного стаціонару. Профілактичні заходи.

ТЕМА №11. Дитячі інфекції у дорослих. Кір, краснуха, епідемічний паротит, скарлатина. Імунопрофілактика цих захворювань.

Кір: етіологія, епідеміологія, патогенез, клініка, особливості перебігу у дорослих, лабораторна діагностика, ускладнення. Принципи лікування, протиепідемічні заходи в осередку. Принципи імунопрофілактики. Медична допомога хворим на догоспітальному етапі. Показання до госпіталізації, правила виписки хворих із інфекційного стаціонару.

Краснуха: етіологія, епідеміологія, патогенез, клініка, особливості перебігу у дорослих, лабораторна діагностика, ускладнення. Принципи лікування і профілактики (в т.ч. імунопрофілактики) краснухи. Показання до госпіталізації, правила виписки хворих із інфекційного стаціонару. Роль вірусу краснухи в патології плода.

Вірусна паротитна хвороба: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клініка, особливості перебігу у дорослих, ускладнення. Принципи лабораторної діагностики, лікування і профілактики (в т.ч. імунопрофілактики). Показання до госпіталізації, правила виписки хворих із інфекційного стаціонару. Медична допомога хворим на догоспітальному етапі.

Скарлатина: етіологія, епідеміологія, патогенез, клініка, особливості перебігу у дорослих, лабораторна діагностика, ускладнення. Принципи лікування. Медична допомога хворим на догоспітальному етапі. Показання до госпіталізації, правила виписки хворих із інфекційного стаціонару.

ТЕМА №12. Герпесвірусні інфекції – HSV, VZV, EBV, CMV. Клінічна характеристика простого герпесу. Принципи лікування та профілактики.

Загальна характеристика герпесвірусних інфекцій, етіологічна структура, місце в інфекційній патології.

Інфекції, обумовлені вірусами простого герпесу HSV-1 та HSV-2: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічні прояви, лабораторна діагностика, ускладнення, прогноз. Принципи лікування та профілактики герпетичної інфекції. Показання до госпіталізації. Медична допомога хворим на догоспітальному етапі.

Вітряна віспа і оперізувальний герпес: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічні прояви, лабораторна діагностика, ускладнення. Принципи лікування та профілактики VZV-інфекції. Показання до госпіталізації, правила виписки хворих із інфекційного стаціонару. Медична допомога хворим на догоспітальному етапі.

EBV-інфекція та CMV-інфекція: етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина, ускладнення, прогноз. Інфекційний мононуклеоз як поліетіологічна хвороба. Лабораторна діагностика. Принципи лікування і профілактики EBV- та CMV-інфекцій. Показання до госпіталізації, правила виписки хворих із інфекційного стаціонару. Медична допомога хворим на догоспітальному етапі.

ТЕМА №13. Поняття про ентеротоксигенні та ентероінвазивні діареї. Шигельози, сальмонельози, холера . Невідкладна допомога.

Місце інфекційних хвороб із фекально-оральним механізмом передавання в структурі інфекційних хвороб. Сучасні методи лабораторної діагностики. Показання до госпіталізації і правила виписки хворих із інфекційного стаціонару. Правила ведення медичної документації.

Поняття про ентероінвазивні та ентеротоксигенні діареї. Діарейний синдром: етіологія, патогенез, клінічні особливості, лабораторна діагностика.

Холера: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, ускладнення. Сучасні методи лікування, медична допомога хворим на догоспітальному етапі. Показання до госпіталізації і правила виписки хворих із інфекційного стаціонару. Профілактичні заходи та імунопрофілактика.

Сальмонельоз: етіологія, епідеміологія, класифікація, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, ускладнення. Сучасні методи лікування, медична допомога хворим на догоспітальному етапі. Показання до госпіталізації, правила виписки хворих із інфекційного стаціонару. Принципи профілактики.

Шигельоз: етіологія, епідеміологія, класифікація, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, ускладнення. Сучасні методи лікування, медична допомога хворим на догоспітальному етапі. Показання до госпіталізації і правила виписки хворих із інфекційного стаціонару. Принципи профілактики.

Змістовий модуль 6. Інфекційні хвороби з парентеральним та рановим механізмами передачі. Хвороби, що регламентуються Міжнародними санітарними правилами.

Конкретні цілі:

- виділяти провідні симптоми і синдроми при найбільш поширених інфекційних захворюваннях з парентеральним та рановим механізмами передачі та хворобах, що регламентуються Міжнародними санітарними правилами;
- ставити попередній діагноз найбільш поширених інфекційних хвороб з парентеральним та рановим механізмами передачі та хворобах, що регламентуються Міжнародними санітарними правилами;
- визначати тактику ведення хворих з найбільш поширеними інфекційними хворобами з парентеральним та рановим механізмами передачі та хворобах, що регламентуються Міжнародними санітарними правилами;
- інтерпретувати результати лабораторних (загальних клінічних, біохімічних, бактеріологічних, вірусологічних, серологічних) та інструментальних методів дослідження (дуоденальне зондування, рентгенологічні дослідження, УЗД, КТГ, МРТ та ін.) у хворих із найбільш поширеними інфекційними хворобами з парентеральним та рановим механізмами передачі та хворобах, що регламентуються Міжнародними санітарними правилами;
- діагностувати та надавати невідкладну допомогу при невідкладних станах, що ускладнюють перебіг найбільш поширених інфекційних хвороб з парентеральним та рановим механізмами передачі та хворобах, що регламентуються Міжнародними санітарними правилами, на дошпитальному етапі: інфекційно-токсичний, дегідратаційний, анафілактичний шоки, гостра дихальна недостатність, набряк головного мозку;
- виконувати медичні маніпуляції: промивати шлунок і кишечник, проводити ін'єкції лікарських речовин (внутрішньом'язове, підшкірне, внутрішньовенне струминне та крапельне введення), вимірювати артеріальний тиск, виконувати штучне дихання, непрямий масаж серця.

ТЕМА № 14. Вірусні гепатити з парентеральним механізмом передачі. Клініка, діагностика, лікування. Імунопрофілактика вірусних гепатитів А та В. Особливості зараження в умовах стоматологічної практики. Планова та екстрена профілактика інфекційних хвороб. Індивідуальна профілактика.

Гострий ВГВ: етіологія, епідеміологія, класифікація, патогенез, клінічний перебіг, ускладнення, прогноз. Показання до госпіталізації, правила виписки хворих із інфекційного стаціонару. Профілактичні заходи. Імунопрофілактика.

Гострий ВГД: етіологія, епідеміологія, класифікація, патогенез, клінічний перебіг, ускладнення, прогноз. Показання до госпіталізації, правила виписки хворих із інфекційного стаціонару. Профілактичні заходи.

Поняття про вірусні гепатити G, TTV.

Гостра печінкова енцефалопатія: патогенез, клінічна і лабораторна діагностика, принципи лікування, невідкладна допомога хворим на догоспітальному етапі.

Лабораторна діагностика гострих вірусних гепатитів. Лікувальна тактика, медична допомога хворим на догоспітальному етапі.

Вірусний гепатит С: етіологія, епідеміологія, класифікація, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, прогноз. Принципи лікування і профілактики. Показання до госпіталізації.

ТЕМА №15. ВІЛ-інфекція та ВІЛ-асоційовані інфекції та інвазії, що супроводжуються ураженням слизової оболонки ротової порожнини.

Актуальність ВІЛ-інфекції для України. Етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, прогноз. Лабораторна діагностика, план обстеження хворого при встановленні попереднього діагнозу ВІЛ-інфекції. Принципи призначення терапії. Профілактичні заходи.

Нормативні документи МОЗ України, що регламентують порядок добровільного тестування, госпіталізації, лікування пацієнтів, проведення профілактичних заходів, а також правові аспекти щодо ВІЛ-інфекції.

Найбільш поширені ВІЛ-асоційовані інфекційні хвороби: герпесвірусні; протозойні (церебральний токсоплазмоз, криптоспоридіоз, ізоспороз), мікози (кандидоз, пневмоцистна пневмонія, криптококоз), бактерійної етіології (бактерійна рецидивуюча пневмонія, лістеріоз, мікобактеріози, сальмонельозна рецидивуюча септицемія, інші дисеміновані бактерійні інфекції). Клінічна і лабораторна діагностика. Туберкульоз як маркер імунodefіциту. Особливості перебігу опортуністичних інфекцій у хворих на ВІЛ. Принципи лікування і профілактики. Показання до госпіталізації. Диспансеризація хворих на ВІЛ-інфекцію.

ТЕМА №16. Пращець. Бешиха. Сибірка. Ящур.

Пращець: етіологія, епідеміологія, класифікація, патогенез, клінічний перебіг, діагностика, ускладнення, прогноз. Принципи лікування, медична допомога хворим на догоспітальному етапі, лікувальна тактика в разі невідкладних станів. Порядок госпіталізації, правила виписки хворих із стаціонару. Принципи профілактики.

Бешиха: етіологія, епідеміологія, класифікація, патогенез, клінічний перебіг, діагностика, ускладнення, прогноз. Принципи лікування і профілактики. Показання до госпіталізації.

ТЕМА №17. Сибірка. Ящур.

Сибірка: етіологія, епідеміологія, класифікація, патогенез, клінічний перебіг, діагностика, ускладнення, прогноз. Принципи лікування і профілактики. Показання до госпіталізації.

Ящур: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, ускладнення, прогноз. Принципи лікування та профілактики. Показання до госпіталізації.

ТЕМА №18. Поняття про інфекції, що регламентуються Міжнародними санітарними правилами. Чума. Жовта гарячка. Геморагійні гарячки Ласса, Марбург, Ебола.

Чума: етіологія, епідеміологія, класифікація, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, ускладнення, прогноз. Принципи лікування та профілактики. Медична допомога хворим на догоспітальному етапі, лікувальна тактика в разі невідкладних станів. Порядок госпіталізації, правила виписки хворих із стаціонару. Профілактичні заходи.

Жовта гарячка: етіологія, епідеміологія, класифікація, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, ускладнення, прогноз. Принципи лікування і профілактики (в т.ч. імунпрофілактики). Медична допомога хворим на догоспітальному етапі, лікувальна тактика в разі невідкладних станів. Порядок госпіталізації, правила виписки хворих із стаціонару.

ТЕМА №19. Поняття про інфекції, що регламентуються Міжнародними санітарними правилами. Геморагійні гарячки Ласса, Марбург, Ебола.

Гарячки Марбург, Ебола, Ласса: етіологія, епідеміологія, класифікація, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, ускладнення, прогноз. Принципи лікування і профілактики. Медична допомога хворим на догоспітальному етапі, лікувальна тактика в разі невідкладних станів. Порядок госпіталізації, правила виписки хворих із стаціонару.

ЕПІДЕМІОЛОГІЯ

Змістовий модуль 7: «Епідеміологія»

Конкретні цілі:

Організація та проведення протиепідемічних заходів в осередках інфекційних захворювань.

Вміти заповнювати документацію щодо реєстрації та обліку інфекційних хворих.

Визначати пріоритетні проблеми профілактики інфекційних захворювань за групами та нозологічними формами.

Трактувати епідеміологічну, соціальну та економічну значущість окремих нозологічних форм.

Вміти розслідувати спалахи інфекційних хвороб та організовувати заходи щодо їх ліквідації.

Вміти розслідувати спалахи внутрішньолікарняних інфекцій та організовувати заходи щодо їх ліквідації.

Вміти інтерпретувати результати епідеміологічного методу дослідження.

Визначати епідеміологічні прояви захворюваності на інфекції, що належать до різних груп (дихальних, кишкових, трансмісивних та інфекцій зовнішніх покривів),

Формулювати робочі гіпотези щодо факторів ризику захворюваності за територіями, серед різних груп населення та в колективах відносно конкретних інфекційних захворювань,

Інтерпретувати прояви епідемічного процесу конкретних нозологічних форм, що належать до різних груп інфекцій (дихальних, кишкових, трансмісивних та інфекцій зовнішніх покривів),

Використовувати нормативно-інструктивну документацію МОЗ України для ліквідації осередків конкретних нозологічних форм, що належать до різних груп інфекцій (дихальних, кишкових, трансмісивних та інфекцій зовнішніх покривів).

Тема 20. Основні епідеміологічні поняття. Резервуари та джерела збудників інфекційних хвороб. Механізми, чинники та шляхи передачі збудників інфекційних хвороб.

Предмет і задачі епідеміології. Закони епідеміології. Епідемічний процес та його складові. Розділи вчення про епідемічний процес. Рушійні сили епідемічного процесу. Класифікація інфекційних захворювань. Поняття про джерело інфекційного захворювання, механізм, чинники та шляхи передачі.

Тема 21. Дератизація. Дезінсекція. Дезінфекція та стерилізація

Поняття про дератизацію. Види та методи дератизації. Поняття про дезінсекцію. Види та методи дезінсекції. Поняття про дезінфекцію. Види та методи дезінфекції. Класифікація дезінфекційних засобів. Дезінфекційні камери, принципи їх влаштування та призначення. Контроль якості дезінфекції. Поняття про стерилізацію. Етапи стерилізації. Контроль якості передстерилізаційної обробки. Оцінка якості дезінфекції та стерилізації.

Тема 22. Організація та проведення імунопрофілактики. Препарати для створення активного і пасивного імунітету. Щеплення планові та за епідемічними показаннями.

Види імунітету та їх характеристика. Календар профілактичних щеплень України, його розділи. Вимоги до імунобіологічних препаратів. Способи введення імунобіологічних препаратів в організм. Перелік медичних протипоказів до проведення профілактичних щеплень. Післявакцинальні реакції та ускладнення. Препарати для планової імунопрофілактики (форма випуску, спосіб введення, доза, реакція на введення).

Організація проведення імунопрофілактики. Складання плану профілактичних щеплень. Форми обліково-звітної документації з імунопрофілактики.

Препарати для термінової імунопрофілактики. Характеристика препаратів для термінової профілактики правця, сказу.

Тема 23. Осередок інфекційної хвороби та заходи щодо його ліквідації. Профілактична та протиепідемічна робота поліклініки. Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з аерогенним механізмом передачі (дифтерія, кір, грип).

Осередок інфекційного захворювання. Обстеження осередку інфекційного захворювання. Заповнення відповідної документації. Заходи щодо локалізації і ліквідації осередку - заходи по відношенню до хворого та носія, знезараженню навколишнього середовища та осіб, які спілкувались з джерелом інфекційного захворювання. Протиепідемічні заходи в осередку - заходи, спрямовані на складові епідемічного процесу. Впорядкований перелік протиепідемічних заходів. Епідеміологічна характеристика групи дихальних інфекцій. Механізми, чинники та шляхи передачі конкретних нозологічних форм. Прояви епідемічного процесу (рівень захворюваності, прояви захворюваності в часі, по території, серед різних груп населення та по колективам). Профілактичні та протиепідемічні заходи в осередках.

Тема 24. Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з фекально-оральним механізмом передачі (шигельози, гепатит А).

Епідеміологічна характеристика групи кишкових інфекцій. Чинники та шляхи передачі конкретних нозологічних форм.. Прояви епідемічного процесу (рівень захворюваності, прояви захворюваності в часі, по території, серед різних груп населення та по колективам). Профілактичні та протиепідемічні заходи в осередках. Розслідування спалахів кишкових інфекцій.

Тема 25. Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з трансмісивним (малярія) та контактним механізмами передачі (гепатити В та С, ВІЛ-інфекція).

Епідеміологічна характеристика групи трансмісивних інфекцій та інфекцій з контактним механізмом передачі. Чинники та шляхи передачі конкретних нозологічних форм. Прояви епідемічного процесу (рівень захворюваності, прояви захворюваності в часі, по території, серед різних груп населення та по колективам). Профілактичні та протиепідемічні заходи в осередках.

Тема 26. Внутрішньолікарняні інфекції та їх профілактика. Особливості проведення профілактичних та протиепідемічних заходів в лікувально-профілактичних закладах стоматологічного профілю.

Поняття про внутрішньолікарняні інфекції (ВЛІ). Етіологічна структура ВЛІ. Джерела збудників та шляхи передачі ВЛІ. Епідеміологічні особливості та стратегія боротьби з ВЛІ. Система інфекційного контролю за ВЛІ.

Клінічна фармакологія

Змістовий модуль 8: «Загальні питання клінічної фармакології. Клінічна фармакологія окремих груп препаратів (засоби що застосовуються для місцевої анестезії, стероїдні та нестероїдні протизапальні, антибактеріальні засоби, антисептичні засоби)»

Конкретні цілі:

- Знати визначення основних понять клінічної фармакології та вміти використовувати фармакодинамічні та фармакокінетичні показники для оцінки ефективності та безпеки лікарських засобів, основні фактори, що впливають на біодоступність, розуміти значення біоеквівалентності.

- Знати принципи контролю ефективності та безпеки лікарських засобів, клініко-фармакологічні підходи до вибору адекватних методів контролю ефективності а безпечності ліків різних фармакологічних груп.

- Визначати види побічних дій лікарського препарату та проводити відповідну корекцію.
- Вміти заповнювати карту «Повідомлення про побічні реакції/дії ліків».
- Визначати види та характер взаємодії лікарських препаратів при проведенні лікування.

- Оперувати клініко-фармакологічними характеристиками окремих груп антибактеріальних та противірусних засобів (характерні риси фармакодинаміки та фармакокінетики, взаємодія з іншими препаратами, побічна дія, оцінка ефективності та безпечності антибіотиків, синтетичних хіміотерапевтичних, противірусних, протипротозойних засобів)

- Вміти провести вибір лікарського засобу(засобів), в залежності від конкретної клінічної ситуації

- Знати принципи контролю ефективності та безпеки лікарських засобів, клініко-фармакологічні підходи до вибору адекватних методів контролю ефективності а безпечності ліків різних фармакологічних груп.

- Аналізувати листки лікарських призначень щодо можливої доцільності комбінованої терапії конкретного хворого.

- Оперувати клініко-фармакологічними характеристиками ліків, що застосовуються для лікування ішемічної хвороби серця та артеріальної гіпертензії (характерні риси фармакодинаміки та фармакокінетики, взаємодія з іншими препаратами, побічна дія, оцінка ефективності та безпечності).

- Оперувати клініко-фармакологічними характеристиками діуретиків та ліків, які застосовуються для лікування аритмій, серцевої недостатності (характерні риси фармакодинаміки та фармакокінетики, взаємодія з іншими препаратами, побічна дія, оцінка ефективності та безпечності).

- Оперувати клініко-фармакологічними характеристиками ліків, які впливають на гемостаз (характерні риси фармакодинаміки та фармакокінетики, взаємодія з іншими препаратами, побічна дія, оцінка ефективності та безпечності)

- Вміти провести вибір лікарського засобу(засобів), в залежності від конкретної клінічної ситуації

Тема 27. Загальна клінічна фармакологія. Предмет та завдання клінічної фармакології. Основні показники фармакокінетики. Фармакодинаміка ліків. Лікарська рецептура. Взаємодія ліків при їх комплексному застосуванні. Побічні дії ліків Особливості прояву в стоматологічній практиці. Система фармакологічного нагляду. Особливості функціонування в Україні.

Предмет та завдання клінічної фармакології, її місце серед медико-біологічних проблем. Лікарська рецептура. Основні і керівні документи по оформленню рецептів. Аналіз характерних помилок, що зустрічаються при виписуванні різних лікарських засобів. Основні показники фармакокінетики: абсорбція, зв'язок з білками плазми, біотрансформація, елімінація, розподіл ліків в організмі, біодоступність.

Вікові особливості фармакокінетики. Фактори, які впливають на фармакокінетику ліків. Основні принципи фармакодинаміки ліків. Взаємовідношення між дозою та ефектом. Залежність ефекту ліків від важкості перебігу захворювання та стану основних функціональних систем хворого.

Проблеми попередження ускладнень при медичному застосуванні лікарських засобів. Види побічних ефектів (токсичний, імунобіологічний та ін.), особливості прояву в стоматологічній практиці. Мутагенність, тератогенність, ембріотоксичність, фетотоксичність, канцерогенність. Фармакологічні підходи до прогнозування терапевтичної ефективності та токсичності лікарських препаратів.

Клінічна характеристика основних видів взаємодії лікарських засобів. Фармацевтична, фармакокінетична, фармакодинамічна взаємодія лікарських засобів. Показання до застосування комбінованої фармакотерапії в стоматології. Вибір раціональних комбінацій лікарських засобів з метою підвищення ефективності та безпеки фармакотерапії в умовах стоматологічної практики.

Тема 28. Клінічна фармакологія антисептичних засобів, ферментів. Використання в стоматології. Клінічна фармакологія противірусних та протигрибкових засобів. Класифікація противірусних та протигрибкових засобів. Фармакокінетика, фармакодинаміка основних препаратів групи. Показання до використання в стоматології. Протипоказання. Основні рекомендації що до вибору препаратів способу призначення, схем дозування в умовах стоматологічної клініки, комбінована терапія. Взаємодія препаратів. Принципи фармакотерапії ВІЛ-інфекції. Побічна дія лікарських препаратів, її профілактика та корекція.

Методи контролю ефективності та безпеки лікування.

Класифікація антисептиків за походженням та механізмом дії. Фармакокінетика, фармакологічні властивості та фармакодинаміка певних груп антисептичних засобів. Показання та протипоказання до застосування. Принципи вибору та раціонального використання препаратів в стоматології. Побічні ефекти, їх запобігання. Поняття про комерційні препарати антисептиків. Методи контролю ефективності та безпеки лікування.

Тема 29. Клінічна фармакологія місцевих анестетиків. Рекомендації що до вибору в стоматології. Клінічна фармакологія засобів, які впливають на гемостаз. Раціональне застосування в стоматології. Класифікація сучасних засобів, які впливають на гемостаз. Фармакокінетичні особливості лікарських засобів різних груп. Фармакодинаміка прокоагулянтів, антикоагулянтів, антиагрегантів, фібринолітиків та інгібіторів фібринолізу. Показання та протипоказання. Особливості вибору лікарських препаратів в хірургічній та терапевтичній стоматології. Визначення дози, способу призначення та курсу лікування. Препарати прокоагулянтів для місцевого застосування. Комбінована фармакотерапія порушень гемостазу, взаємодія препаратів. Побічні ефекти, їх корекція. Методи контролю ефективності та безпеки застосування.

Класифікація місцевих анестетиків. Фармакокінетика та фармакодинаміка. Вимоги до місцевоанестезуючих засобів. Порівняльна характеристика загальних властивостей препаратів. Показання та протипоказання до застосування. Взаємодія з іншими лікарськими засобами (засоби, що пролонгують місцеву анестезію). Вибір препарату та режиму дозування в залежності від виду анестезії. Сучасні напрямки раціонального використання препаратів. Побічні ефекти та їх профілактика. Методи контролю ефективності анестезуючої дії та безпеки лікування.

Тема 30. Клінічна фармакологія наркотичних та ненаркотичних анальгетиків. Клінічна фармакологія нестероїдних протизапальних засобів. Класифікація нестероїдних протизапальних засобів за хімічною структурою. Фармакокінетика. Механізм протизапальної, жарознижуючої, знеболюючої, антиагрегантної дії. Вибірковість дії. Порівняльна характеристика протизапальних властивостей препаратів. Показання та протипоказання до застосування в стоматології. Особливості взаємодії при комбінованому призначенні. Принципи вибору та раціонального використання протизапальних засобів. Врахування функціонального стану систем та органів. Режим дозування в залежності від перебігу хвороби. Побічні ефекти, їх запобігання. Нові досягнення протизапальної фармакотерапії. Методи контролю ефективності та безпеки застосування.

Класифікація опіїдних (наркотичних) анальгетиків за хімічною структурою, тривалістю дії, впливом на опіїдні рецептори (агоністи, антагоністи та агоністи-антагоністи). Фармакокінетика та фармакодинаміка. Порівняльна характеристика властивостей анальгетичних препаратів. Показання до застосування в стоматології. Протипоказання до використання. Взаємодія, комбіноване призначення анальгетиків. Ступінчатий підхід до фармакотерапії. Рекомендації що до вибору анальгетиків при больовому синдромі різного генезу. Режим дозування. Побічні ефекти. Толерантність опіїдна залежність, абстинентний синдром. Методи контролю, ефективності та безпеки застосування опіїдних анальгетиків.

Класифікація ненаркотичних анальгетиків за хімічною структурою. Фармакокінетика та фармакодинаміка. Показання до використання в стоматології. Порівняльна характеристика загальних властивостей та знеболюючої дії основних анальгетичних препаратів.

Протипоказання. Взаємодія препаратів. Комбінована терапія. Основні рекомендації що до вибору анальгетика при гострих та хронічних больових синдромах. Режими дозування. Особливості місцевого застосування. Побічні ефекти, їх запобігання. Нові досягнення у створенні знеболюючих препаратів та фармакотерапії болю. Методи контролю ефективності анестезуючої дії та безпеки лікування.

Тема 31. Клінічна фармакологія стероїдних протизапальних засобів. Використання в стоматології. Класифікація стероїдних протизапальних засобів за показанням та тривалістю дії. Фармакокінетика фармакодинаміка основних препаратів. Порівняльна характеристика протизапальної дії. Еквівалентність доз кортикостероїдів. Показання та протипоказання до застосування. Види фармакотерапії, їх характеристика. Раціональний вибір препарату, його форми, способи призначення при запаленні, а також при невідкладних станах. Принципи зниження дози препаратів. Особливості використання в стоматологічній практиці. Місцеве застосування препаратів. Взаємодія препаратів та комбіноване лікування запальних процесів. Побічна дія препаратів. Синдром відміни, його профілактика. Поняття про комерційні препарати для місцевого лікування. Методи контролю ефективності та безпеки застосування стероїдних протизапальних препаратів.

Класифікація антигістамінних засобів. Фармакокінетика фармакодинаміка. Показання та протипоказання до призначення в стоматології. Основні підходи до фармакотерапії медикаментозної алергії. Рекомендації, що до вибору лікарських препаратів, режимів дозування, комбінації препаратів. Взаємодія. Побічні ефекти, їх запобігання. Методи контролю ефективності та безпеки застосування.

Класифікація імуностимулюючих та імунопригнічуючих лікарських засобів. Загальна характеристика. Фармакокінетика та фармакодинаміка. Показання до призначення в стоматології. Основні підходи до вибору лікарських препаратів та режимів призначення. Протипоказання. Взаємодія препаратів при довгочасному застосуванні. Побічні ефекти, їх запобігання. Сучасні напрямки імуномодуючої терапії. Методи контролю ефективності та безпеки застосування.

Тема 32. Клінічна фармакологія протибактеріальних засобів. Принципи вибору та раціонального використання в стоматології. Антибіотики, сульфаніламід, похідні нітрофурану, фторхінолони та інші, засоби. Механізм дії. Фармакокінетика препаратів. Показання та протипоказання до використання. Вибір антимікробного препарату в залежності від чутливості збудника, спектру дії, фармакокінетичних властивостей. Рекомендації по використанню протибактеріальних препаратів в умовах стоматологічної клініки. Місцеве застосування. Визначення дози, способу призначення та курсу лікування з врахуванням стану основного захворювання супутньої патології, функцій екскреторних систем. Раціональна комбінована терапія антимікробними препаратами. Взаємодія препаратів. Застосування резервних препаратів. Побічна дія та ускладнення антибіотикотерапії, засоби її запобігання. Особливості застосування при вагітності та у різних вікових групах. Принципи попередження потенційної токсичності ліків при комбінованому призначенні. Методи контролю ефективності та безпеки лікування.

Тема 33. Клінічна фармакологія лікарських засобів, які впливають на обмін речовин в твердих тканинах зуба. Клінічна фармакологія вітамінних засобів. Клінічна фармакологія засобів, що використовуються при невідкладних станах. Класифікація лікарських засобів, які впливають на обмін речовин в твердих тканинах. Загальна характеристика препаратів, які містять кальцій, фосфор, фтор. Гормональні препарати (тиреокальцитонін, паратиреоїдин). Фармакокінетичні та фармакодинамічні властивості основних препаратів. Показання та протипоказання до застосування. Принципи призначення, при патології твердих тканин. Особливості застосування та режим призначення в стоматологічній практиці. Взаємодія та особливості комбінованої терапії. Побічні ефекти. Нові напрямки у створенні препаратів (бісфосфонати, остеохін, ін.) Критерії ефективності та безпеки використання.

Прояви гіповітамінозів в ротовій порожнині. Класифікація вітамінів за походженням. Фармакокінетичні властивості вітамінів. Загальна характеристика механізмів дії водорозчинних та жиророзчинних вітамінів. Показання до застосування в стоматології. Протипоказання. Режими призначення та раціональне використання вітамінів в клініці. Взаємодія препаратів. Побічні ефекти, їх запобігання, корекція. Тактика лікаря при передозуванні вітамінних препаратів. Методи контролю ефективності та безпеки застосування. Загальні принципи фармакологічної корекції невідкладних станів, які найчастіше мають місце у стоматології: анафілактичний шок, гостра травма (травматичний шок), напад стенокардії, кровотеча, бронхоспазм, колапс, гіпертензивний криз, аспірація стороннім тілом. Загальна характеристика фармакокінетичних та фармакодинамічних властивостей лікарських засобів, які застосовуються в фармакотерапії (антигіпертензивні, антиангінальні, знеболюючі, антигеморагічні, анальгетичні, глюкокортикостероїдні лікарські засоби). Показання та протипоказання до застосування. Рекомендації до вибору препарату, способу застосування, дози. Взаємодія препаратів. Побічні ефекти, їх корекція. Методи контролю ефективності та безпеки застосування.

Тема 34. Клінічна фармакологія засобів, що використовуються при невідкладних станах. Загальні принципи фармакологічної корекції невідкладних станів, які найчастіше мають місце у стоматології: анафілактичний шок, гостра травма (травматичний шок), напад стенокардії, кровотеча, бронхоспазм, колапс, гіпертензивний криз, аспірація стороннім тілом. Загальна характеристика фармакокінетичних та фармакодинамічних властивостей лікарських засобів, які застосовуються в фармакотерапії (антигіпертензивні, антиангінальні, знеболюючі, антигеморагічні, анальгетичні, глюкокортикостероїдні лікарські засоби). Показання та протипоказання до застосування. Рекомендації до вибору препарату, способу застосування, дози. Взаємодія препаратів. Побічні ефекти, їх корекція. Методи контролю ефективності та безпеки застосування.

Тема 35. Контроль змістового модулю. Модульний контроль.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)				
	Усього	у тому числі			
		Аудиторні		Самостійна робота студента	Індивідуальна робота
		Лекції	Практичні заняття		
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Написання та захист історії хвороби.					
Тема 1. Розбір схеми історії хвороби. Курація - скарги, анамнез. Курація - об'єктивний огляд, попередній діагноз. Курація - лабораторні та інструментальні обстеження, обґрунтування клінічного діагнозу. Курація - диференційний діагноз, заключний діагноз. Курація - лікування та профілактика. Заключний варіант історії хвороби, стоматологічні аспекти лікування; невідкладні стани, тактика стоматолога,	4,5	-	4	0,5	

використана література. Контроль змістового модулю. Захист історії хвороби.					
Разом за змістовим модулем 1	4,5	-	4	0,5	
Змістовий модуль 2. Хвороби органів сечоутворення та сечовиділення.					
Тема 2. Гломерулонефрит. Гострий та хронічний гломерулонефрит. Нефротичний синдром. Етіологія, патогенез. Клініка, діагностика, принципи лікування. Поняття про хронічну хворобу нирок. Пієлонефрит. Сечокам'яна хвороба. Етіологія, патогенез клініка, діагностика, принципи лікування. Роль стоматолога у профілактиці. Гостра ниркова недостатність. Хронічна ниркова недостатність. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Роль стоматолога в профілактиці. Контроль змістового модулю.			4	0,5	
Разом за змістовим модулем 2	4,5		4	0,5	
Змістовий модуль 3. Хвороби ендокринної системи та обміну речовин.					
Тема 3. Цукровий діабет. Сучасна класифікація. Етіологія, патогенез, клініка. Національна програма «Цукровий діабет». Принципи діагностики та лікування цукрового діабету I типу. Принципи діагностики та лікування цукрового діабету II типу. Роль стоматолога в профілактиці та діагностиці. Особливості стоматологічної тактики.			2	0,5	
Тема 4. Захворювання щитоподібної залози. Гіпертиреоз та гіпотиреоз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Захворювання прищитоподібних залоз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Захворювання			2	0,5	

наднирників. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Хвороби гіпофіза. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці та лікуванні захворювань ендокринних органів.					
Разом за змістовим модулем 3	5		4	1	
Змістовий модуль 4. Хвороби органів кровотворення. Захворювання імунної системи в практиці стоматолога. Алергічні хвороби. Вторинні імунodefіцити.					
Тема 5. Залізодефіцитні анемії. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Мегалобластні анемії. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Роль стоматолога у профілактиці. Патогномонічні симптоми в ротовій порожнині. Гіпо-, апластичні та гемолітичні анемії. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Роль стоматолога у профілактиці. Патогномонічні симптоми в ротовій порожнині. Гематоонкологічні хвороби. Сучасні погляди на етіологію та патогенез. Класифікація ВООЗ. Загальні принципи лікування. Роль стоматолога в діагностиці, лікуванні проявів та ускладнень терапії гематоонкологічних хвороб. Гострі та хронічні мієлоїдні, лімфоїдні лейкемії та лімфоми. Етіологія. Патогенез. Перебіг. Основні синдроми. Діагностика та принципи лікування. Особливості проявів в ротовій порожнині.		2	4	0,5	
Тема 6. Агранулоцитоз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та принципи лікування. Роль стоматолога у профілактиці. Тромбоцитопенії та тромбоцитопатії. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та принципи лікування.			4	0,5	

Особливості надання стоматологічної допомоги хворим з патологією первинного гемостазу. Гемофілії А, В, С. Хвороба Віллебранда. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та принципи лікування. Тактика стоматолога при втручаннях у ротовій порожнині у хворих на гемофілію. Геморагічний васкуліт (хвороба Шенлейн-Геноха). Вазопатії. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та принципи лікування. Профілактика і особливості зупинки кровотеч при васкулітах та вазопатіях у стоматологічній практиці.					
Тема 7. Анафілактичний шок, кропив'янка, ангіоневротичний набряк. Вторинні імунodefіцити. Стоматологічні аспекти хвороб імунної системи. Стоматологічні аспекти хвороб імунної системи.		-	2	0,5	
Змістовий модуль 5. Введення в інфектологію. Інфекційні хвороби з повітряно-крапельним та фекально-оральним механізмами передавання					
Тема 8. Поняття про інфекційний процес та інфекційну хворобу. Принципи діагностики, профілактики та імунопрофілактика інфекційних хвороб.	2		2		
Тема 9. ГРВІ (грип, парагрип, аденовірусна, риновірусна, респіраторно-синтиційна інфекції). Імунопрофілактика грипу.	2	-	2		
Тема 10. Клінічна характеристика бактеріального фарингіту. Менінгококовий назофарингіт. Дифтерія. Імунопрофілактика дифтерії	2	-	2		
Тема 11. Дитячі інфекції у дорослих. Кір, краснуха, епідемічний паротит, скарлатина. Імунопрофілактика цих захворювань.	2	-	2		
Тема 12. Герпесвірусні інфекції	2	-	2		

– HSV, VZV, EBV, CMV. Клінічна характеристика простого герпесу. Принципи лікування та профілактики					
Тема 13. Поняття про ентеротоксигенні та ентероінвазивні діареї. Шигельози, сальмонельози, холера. Невідкладна допомога	2	-	2		
Змістовий модуль 6. Інфекційні хвороби з парентеральним та рановим механізмами передачі. Хвороби, що регламентуються Міжнародними санітарними правилами.					
Тема 14. Вірусні гепатити з парентеральним механізмом передачі. Клініка, діагностика, лікування. Імунопрофілактика вірусних гепатитів А та В. Особливості зараження в умовах стоматологічної практики. Планова та екстрена профілактика інфекційних хвороб. Індивідуальна профілактика.	4	2	2		ВІЛ-асоційовані інфекції та інвазії, при яких уражається слизова оболонка рота
Тема 15. ВІЛ-інфекція та ВІЛ-асоційовані інфекції та інвазії, що супроводжуються ураженням слизової оболонки ротової порожнини.	4	2	2		
Тема 16. Правець. Бешиха.	2	-	2		
Тема 17. Сибірка. Ящур		-	2		
Тема 18. Поняття про інфекції, що регламентуються Міжнародними санітарними правилами. Чума. Жовта гарячка.	2	-	2	1	
Тема 19. Поняття про інфекції, що регламентуються Міжнародними санітарними правилами. Геморагічні гарячки Ласса, Марбург, Ебола	2	-	2		
Змістовий модуль 7 «Епідеміологія»					
Тема 20. Основні епідеміологічні поняття. Резервуари та джерела збудників інфекційних хвороб. Механізми, чинники та шляхи передачі збудників інфекційних хвороб..	2	0	2		
Тема 21. Дератизація. Дезінсекція. Дезінфекція та стерилізація	2	0	2		

Тема 22. Організація та проведення імунопрофілактики. Препарати для створення активного і пасивного імунітету. Щеплення планові та за епідемічними показаннями	2	0	2		
Тема 23. Осередок інфекційної хвороби та заходи щодо його ліквідації. Профілактична та протиепідемічна робота поліклініки Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з аерогенним механізмом передачі (дифтерія, кір, грип).	2		2		
Тема 24. Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з фекально-оральним механізмом передачі (шигеліози, гепатит А).	2		2		
Тема 25. Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з трансмісивним (малярія) та контактним механізмами передачі (гепатити В та С, ВІЛ-інфекція).	2		2		
Тема 26. Внутрішньолікарняні інфекції та їх профілактика. Особливості проведення профілактичних та протиепідемічних заходів в лікувально-профілактичних закладах стоматологічного профілю	2		2		
Змістовий модуль 8 «Загальні питання клінічної фармакології. Клінічна фармакологія окремих груп препаратів І»					
Тема 27. Предмет та завдання клінічної фармакології, її місце серед медико-біологічних проблем. Побічна дія лікарських засобів.	4		2	2	
Тема 28. Взаємодія лікарських засобів. Клінічна характеристика основних видів взаємодії лікарських засобів.	4	2	2	2	
Тема 29. Клінічна фармакологія антисептичних засобів, ферментів. Використання в стоматології. Клінічна фармакологія	6		2	2	

протівірусних та протигрибкових засобів.					
Тема 30. Клінічна фармакологія місцевих анестетиків. Рекомендації щодо вибору в стоматології. Клінічна фармакологія засобів, що впливають на гемостаз.	4		2	2	
Тема 31. Клінічна фармакологія наркотичних та ненаркотичних анальгетиків. Клінічна фармакологія нестероїдних протизапальних засобів.	4		2	2	
Тема 32. Клінічна фармакологія імуномодуючих засобів. Клінічна фармакологія стероїдних протизапальних засобів.	6	2	2	2	
Тема 33. Клінічна фармакологія протибактеріальних засобів.	4		2	2	
Тема 34. Клінічна фармакологія лікарських засобів, які впливають на обмін речовин в твердих тканинах зуба. Клінічна фармакологія вітамінних засобів. Клінічна фармакологія засобів, що використовуються при невідкладних станах	4		2	2	
Індивідуальна робота					15
Підсумковий модульний контроль			4		
УСЬОГО ГОДИН	210	20	120	70	

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ п/п	Тема	К-сть годин
1.	Анемії. Етіологія. Патогенез. Діагностика. Клініка Диференційна діагностика. Принципи лікування. Роль лікаря-стоматолога в ранній діагностиці та профілактиці. Лейкемії та лімфоми. Етіологія. Патогенез. Діагностика. Клініка. Принципи лікування. Типові зміни в ротовій порожнині при агранулоцитозі та лейкоміях. Роль лікаря-стоматолога в ранній діагностиці та профілактиці	2
Всього		2

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

№	Тема	К-сть
---	------	-------

п/п		годин
1.	Розбір схеми історії хвороби. Курація – скарги, анамнез. Курація – об'єктивний огляд, попередній діагноз. Курація – лабораторні та інструментальні методи обстеження, обґрунтування клінічного діагнозу. Курація – диференційний діагноз, заключний діагноз. Курація – лікування та профілактика. Заключний варіант історії хвороби, стоматологічні аспекти лікування, невідкладні стани, тактика стоматолога, використана література. Захист історії хвороби	4
2.	Гломерулонефрити. Гострий та хронічний гломерулонефрит. Нефротичний синдром. Поняття про хронічну хворобу нирок. Пієлонефрити. Сечокам'яна хвороба. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та принципи лікування. Роль стоматолога V профілактиці. Гостра ниркова недостатність. Хронічна ниркова недостатність. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та принципи лікування. Роль стоматолога у профілактиці. Контроль змістового модулю/	4
3.	Цукровий діабет. Сучасна класифікація. Етіологія, патогенез, клініка. Національна програма „Цукровий діабет”. Принципи діагностики та лікування цукрового діабету I та II типу. Роль стоматолога в профілактиці та діагностиці. Особливості стоматологічної тактики.	2
4.	Захворювання щитоподібної залози. Гіпер- та гіпотиреоз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та принципи лікування. Захворювання парашитоподібних залоз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та принципи лікування. Захворювання наднирників. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та принципи лікування. Хвороби гіпофіза. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та принципи лікування. Роль лікаря - стоматолога в профілактиці та лікуванні захворювань ендокринних органів. Контроль змістового модулю	2
5.	Залізодефіцитні анемії. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Роль стоматолога у профілактиці. Патогномонічні симптоми в ротовій порожнині. Мегалобластні анемії. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Роль стоматолога у профілактиці. Патогномонічні симптоми в ротовій порожнині. Гіпо-, апластичні та гемолітичні анемії. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Роль стоматолога у профілактиці. Патогномонічні симптоми в ротовій порожнині. Гематоонкологічні хвороби. Сучасні погляди на етіологію та патогенез. Класифікація ВООЗ. Загальні принципи лікування. Роль стоматолога в діагностиці, лікуванні проявів та ускладнень терапії гематоонкологічних хвороб. Гострі та хронічні мієлоїдні, лімфоїдні лейкозії та лімфоми. Етіологія, патогенез. Перебіг. Основні синдроми. Діагностика та ітринципи лікування. Особливості проявів в ротовій порожнині.	4
6.	Агранулоцитоз. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика та принципи лікування. Роль стоматолога у профілактиці. Тромбоцитопенії та тромбоцитопатії. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та принципи лікування. Особливості надання стоматологічної допомоги хворим з патологією первинного гемостазу. Гемофілії А,В,С. Хвороба Віллебранда. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та принципи лікування. Тактика стоматолога при втручаннях у ротовій порожнині у хворих на гемофілію. Геморагічний васкуліт (хвороба Шенлейн - Геноха). Вазопатії. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та принципи лікування. Профілактика і особливості зупинки кровотеч при васкулітах та вазопатіях у стоматологічній практиці.	4
7.	Анафілактичний шок, кропив'янка, ангіоневротичний набряк. Вторинні імунodefіцити. Стоматологічні аспекти хвороб імунної системи. Контроль змістового модулю.	2

8.	Модульний контроль	2
Всього		24

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	К-сть годин
МОДУЛЬ 1 «Основи внутрішньої медицини (написання та захист історії хвороби, хвороби органів сечоутворення та сечовиділення, хвороби ендокринної системи та обміну речовин, хвороби органів кровотворення, алергічні хвороби)»		
<i>Змістовий модуль 1. Написання та захист історії хвороби.</i>		
1.	Розбір схеми історії хвороби. Курація – скарги, анамнез. Курація – об'єктивний огляд, попередній діагноз. Курація – лабораторні та інструментальні обстеження, обґрунтування клінічного діагнозу. Курація – диференційний діагноз, заключний діагноз. Курація – лікування та профілактика. Заключний варіант історії хвороби, стоматологічні аспекти лікування; невідкладні стани, тактика стоматолога, використана література. Контроль змістового модулю. Захист історії хвороби.	3
<i>Змістовий модуль 2. Хвороби органів сечоутворення та сечовиділення.</i>		
2	Гломерулонефрит. Гострий та хронічний гломерулонефрит. Нефротичний синдром. Етіологія, патогенез. Клініка, діагностика, принципи лікування. Поняття про хронічну хворобу нирок. Пієлонефрит. Сечокам'яна хвороба. Етіологія, патогенез клініка, діагностика, принципи лікування. Роль стоматолога у профілактиці. Гостра ниркова недостатність. Хронічна ниркова недостатність. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Роль стоматолога в профілактиці. Контроль змістового модулю .	4
<i>Змістовий модуль 3. Хвороби ендокринної системи та обміну речовин.</i>		
3	Цукровий діабет. Сучасна класифікація. Етіологія, патогенез, клініка. Національна програма «Цукровий діабет». Принципи діагностики та лікування цукрового діабету 1 типу. . Принципи діагностики та лікування цукрового діабету II типу. Роль стоматолога в профілактиці та діагностиці. Особливості стоматологічної тактики.	4
4	Захворювання щитоподібної залози. Гіпертиреоз та гіпотиреоз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Захворювання прищитоподібних залоз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Захворювання наднирників. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Хвороби гіпофіза. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Роль лікаря- стоматолога в профілактиці та лікуванні захворювань ендокринних органів.	4
<i>Змістовий модуль 4. Хвороби органів кровотворення. Захворювання імунної системи в практиці стоматолога. Алергічні хвороби. Вторинні імунodefіцити.</i>		
5	Залізодефіцитні анемії. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Мегалобластні анемії. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Роль стоматолога у профілактиці. Патогномонічні симптоми в ротовій порожнині. Гіпо-, апластичні та гемолітичні анемії. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Роль стоматолога у профілактиці. Патогномонічні симптоми в ротовій порожнині. Гематоонкологічні хвороби. Сучасні погляди на етіологію та патогенез. Класифікація ВООЗ. Загальні принципи лікування. Роль стоматолога в	5

	діагностиці, лікуванні проявів та ускладнень терапії гематоонкологічних хвороб. Гострі та хронічні мієлоїдні, лімфоїдні лейкозії та лімфоми. Етіологія. Патогенез. Перебіг. Основні синдроми. Діагностика та принципи лікування. Особливості проявів в ротовій порожнині.	
6	Агранулоцитоз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та принципи лікування. Роль стоматолога у профілактиці. Тромбоцитопенії та тромбоцитопатії. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та принципи лікування. Особливості надання стоматологічної допомоги хворим з патологією первинного гемостазу. Гемофілії А, В, С. Хвороба Віллебранда. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та принципи лікування. Тактика стоматолога при втручаннях у ротовій порожнині у хворих на гемофілію. Геморагічний васкуліт (хвороба Шенлейн-Геноха). Вазопатії. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та принципи лікування. Профілактика і особливості зупинки кровотеч при васкулітах та вазопатіях у стоматологічній практиці.	5
7	Анафілактичний шок, кропив'янка, ангіоневротичний набряк. Вторинні імунodefіцити. Стоматологічні аспекти хвороб імунної системи. Стоматологічні аспекти хвороб імунної системи.	5
8	Підсумковий модульний контроль	
	Всього:	30

ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ. Тематичний план лекцій

№	Назва теми	К-сть годин
1.	Вірусні гепатити з парентеральним механізмом передачі.	2
2.	ВІЛ-інфекція. ВІЛ-асоційовані інфекції та інвазії.	2
Всього:		4

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

№	Назва теми	К-сть годин
Змістовий модуль 5. Введення в інфектологію. Інфекційні хвороби з повітряно-крапельним та фекально-оральним механізмами передавання.		
1.	Поняття про інфекційний процес та інфекційну хворобу. Принципи діагностики, профілактики та імунопрофілактика інфекційних хвороб.	2
2	ГРВІ (грип, парагрип, аденовірусна, риновірусна, респіраторно-синтиційна інфекції). Імунопрофілактика грипу.	2
3.	Клінічна характеристика бактеріального фарингіту. Менінгококовий назофарингіт. Дифтерія. Імунопрофілактика дифтерії.	2
4.	Дитячі інфекції у дорослих. Кір, краснуха, епідемічний паротит, скарлатина. Імунопрофілактика цих захворювань.	2
5.	Герпесвірусні інфекції – HSV, VZV, EBV, CMV. Клінічна характеристика простого герпесу. Принципи лікування та профілактики.	2
6.	Поняття про ентеротоксигенні та ентероінвазивні діареї. Шигельози, сальмонельози, холера. Невідкладна допомога.	2
Змістовий модуль 2. Інфекційні хвороби з парентеральним та рановим механізмами		

передачі. Хвороби, що регламентуються Міжнародними санітарними правилами.		
7.	Вірусні гепатити з парентеральним механізмом передачі. Клініка, діагностика, лікування.	2
8	Імунопрофілактика вірусних гепатитів А та В. Особливості зараження в умовах стоматологічної практики. Планова та екстрена профілактика інфекційних хвороб. Індивідуальна профілактика.	2
9.	ВІЛ-інфекція та ВІЛ-асоційовані інфекції та інвазії, що супроводжуються ураженням слизової оболонки ротової порожнини.	2
10.	Правець. Бешиха.	2
11	Сибірка. Ящур.	
12.	Поняття про інфекції, що регламентуються Міжнародними санітарними правилами. Чума. Жовта гарячка.	2
13	Поняття про інфекції, що регламентуються Міжнародними санітарними правилами. Геморагічні гарячки Ласса, Марбург, Ебола.	2
Всього:		26

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№	Назва теми	К-сть годин
1.	Теоретична підготовка до практичних занять.	6
2. Самостійне опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять:		
2.1	Ботулізм.	3
2.2	Загальне поняття про гельмінтози.	3
2.3	Загальне поняття про хвороби мандрівників (діарея мандрівників, геморагічні гарячки як хвороби мандрівників, малярія).	3
Всього:		15

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ З ЕПІДЕМІОЛОГІЇ

№	ТЕМА	Год
1.	Основні епідеміологічні поняття. Резервуари та джерела збудників інфекційних хвороб. Механізми, чинники та шляхи передачі збудників інфекційних хвороб.	2
2.	Дератизація. Дезінсекція. Дезінфекція та стерилізація.	2
3.	Організація та проведення імунопрофілактики. Препарати для створення активного і пасивного імунітету. Щеплення планові та вибіркові	2
4.	Осередок інфекційної хвороби та заходи щодо його ліквідації. Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з аерогенним механізмом передачі	2
5.	Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з фекально- оральним механізмом передачі (шигельози, гепатит А)	2
6.	Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з трансмісивним (малярія) та контактним механізмами передачі (гепатити В та С, ВІЛ-інфекція).	2
7.	Внутрішньолікарняні інфекції та їх профілактика. Особливості проведення профілактичних та протиепідемічних заходів в лікувально-профілактичних закладах стоматологічного профілю.	2
РАЗОМ		14

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Тема	Кількість годин
1.	Підготовка до практичних занять теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	1
Всього		1

КЛІНІЧНА ФАРМАКОЛОГІЯ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1.	Клінічна фармакологія ненаркотичних та наркотичних анальгетиків, місцевих анестетиків. Клінічна фармакологія нестероїдних та стероїдних протизапальних засобів.	2
2.	Клінічна фармакологія протибактеріальних засобів.	2
Разом		4

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	К-сть годин
1.	Загальна клінічна фармакологія. Предмет та завдання клінічної фармакології. Основні показники фармакокінетики. Фармакодинаміка ліків. Лікарська рецептура. Взаємодія ліків при їх комплексному застосуванні. Побічні дії ліків Особливості прояву в стоматологічній практиці. Система фармакологічного нагляду. Особливості функціонування в Україні.	2
2.	Клінічна фармакологія антисептиків, ферментів. Використання в стоматології. Клінічна фармакологія противірусних та протигрибкових препаратів. Використання в стоматології.	2
3.	Клінічна фармакологія місцевих анестетиків. Рекомендації що до вибору в стоматології. Клінічна фармакологія засобів, які впливають на гемостаз. Раціональне застосування в стоматології.	2
4.	Клінічна фармакологія ненаркотичних та наркотичних анальгетиків. Клінічна фармакологія нестероїдних протизапальних засобів.	2
5.	Клінічна фармакологія стероїдних протизапальних засобів. Використання в стоматології.	2
6.	Клінічна фармакологія протибактеріальних засобів. Принципи вибору та раціонального використання в стоматології.	2
7.	Клінічна фармакологія засобів, які впливають на обмін речовин в твердих тканинах зуба (препарати фтору, кальцію, фосфору). Використання в стоматології. Клінічна фармакологія вітамінів та їх використання в стоматології.	2
8.	Клінічна фармакологія засобів, що використовуються при невідкладних станах.	2
Всього		16

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Тема	К-сть годин
1.	Підготовка до практичних занять модуля (теми, винесені на аудиторне опрацювання – № 1-8)	10
Всього		10

ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

- Виступи на науковому студентському гуртку.
- Участь у наукових конференціях.
- Публікація доповідей у вигляді тез та статей у періодичній науковій пресі (журнали, збірники наукових праць).
- Виготовлення наочності згідно навчальних програм (таблиці, муляжі, наочні приладдя, графологічні схеми практичних занять).
- Написання рефератів
- Написання реферату «Амілоїдоз нирок. Клініка. Діагностика. Лікування».
- Написання реферату «Гіпоглікемічна кома. Клініка. Діагностика. Невідкладна допомога».
- Написання реферату «Кетоацидотична кома. Клініка. Діагностика. Невідкладна допомога».
- Написання реферату «Аддісонова хвороба. Клініка. Діагностика. Лікування».
- Написання реферату «Діабетична ангіопатія. Клініка. Діагностика. Лікування».
- Написання реферату «Хвороба Іценко-Кушинга. Клініка. Діагностика. Лікування».
- Написання реферату «Тактика лікаря-стоматолога при роботі з хворим на цукровий діабет».
- Написання реферату «Карликовий нанізм. Клініка. Діагностика. Лікування».
- Написання реферату «Захворювання крові істоматологічні маніпуляції».
- Написання реферату «Гострі та хронічні мієлоїдні лейкоїди. Етіологія. Клініка. Діагностика. Лікування».
- Написання реферату «Лімфоми. Етіологія. Перебіг. Основні синдроми».
- Написання реферату «Тактика стоматолога при втручаннях в ротовій порожнині у хворих на гемофілію».
- Написання реферату «Вазопатії. Етіологія. Клініка. Діагностика. Лікування».
- Написання реферату «TORCH-інфекції у стоматологічній практиці: клінічний перебіг, діагностика, лікування, профілактика».
- Написання реферату «Лабораторна діагностика ВІЛ-інфекції. Консультування в контексті ВІЛ-інфекції. Поняття консультування та його етичні принципи. Навички консультування».
- Доповідь реферату на засіданні СНТ.
- Друкування тез і статей.

ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Змістовий модуль 1. Написання та захист історії хвороби.

1. Структура схеми історії хвороби.
2. Послідовність обстеження хворого і викладення історії хвороби при курації.
3. Установлення попереднього, клінічного заключного діагнозу
4. Синдромна діагностика та особливості проведення диференційної діагностики.

Змістовий модуль 2. Хвороби органів сечоутворення та сечовиділення.

1. Провідні синдроми при захворюваннях нирок: набряковий синдром, нефротичний синдром, синдром ренальної гіпертензії, ниркової екламписії, ниркової кольки, гострої ниркової недостатності, хронічної ниркової недостатності.
2. Гострий гломерулонефрит. Визначення. Клінічна симптоматика. Ускладнення. Діагностика. Лікування. Прогноз
3. Роль санації вогнищ інфекції в профілактиці гострого гломерулонефриту.
4. Хронічний гломерулонефрит. Визначення. Етіологія. Патогенез. Клініка. Морфологічні варіанти перебігу. Діагностика. Ускладнення. Принципи лікування

5. Хронічна хвороба нирок. Нефротичний синдром. Уремія. Невідкладна допомога.
6. Гострий пієлонефрит (ГП). Визначення. Форми перебігу. Фактори ризику розвитку ГП. Клініка. Діагностика. Ускладнення. Лікування. Прогноз.
7. Хронічний пієлонефрит (ХП). Визначення. Етіологія. Клініка. Перебіг. Ускладнення. Лікування. Профілактика. Роль стоматолога в профілактиці ХП.
8. Гостра ниркова недостатність (ГНН). Визначення. Класифікація. Патогенез. Клініка. Стадії ГНН. Діагностика. Перебіг та прогноз. Лікування. Профілактика.
9. Хронічна ниркова недостатність (ХНН). Визначення. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Основні клінічні синдроми ХНН. Перебіг. Діагностика. Лікування. Профілактика. Роль стоматолога в профілактиці.

Змістовий модуль 3. Хвороби ендокринної системи та обміну речовин.

1. Цукровий діабет (ЦД). Класифікація. Етіологія. Патогенез. Національна програма «Цукровий діабет».
2. Цукровий діабет I типу. Клініка. Діагностика. Ускладнення. Принципи лікування. Особливості стоматологічної тактики ведення хворих на ЦД.
5. Цукровий діабет II типу. Розповсюдження. Етіологія. Інсулінорезистентність. Діагностика. Ускладнення (макро і мікроангіопатії, хронічна ниркова недостатність, діабетична стопа). Принципи лікування. Профілактика.
6. Коми при цукровому діабеті. Гіперлікемічна, гіпоглікемічна, гіперосмолярна. Диференційна діагностика. Невідкладна допомога
7. Зміни в ротовій порожнині у хворих на ЦД і тактика лікаря-стоматолога при лікуванні хворих на ЦД.
8. Тиреотоксикоз (дифузний токсичний зоб). Визначення, розповсюдження. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви: загальні, нервові, офтальмологічні, зміни серцево-судинної системи, метаболічних процесів. Перебіг.
9. Методи діагностики тиреотоксикозу. Ускладнення. Зміни в ротовій порожнині. Принципи лікування.
10. Гіпотиреоз. Визначення. Розповсюдження. Етіологія. Патогенез.
11. Клінічні прояви гіпотиреозу. Діагностика. Ускладнення
12. Принципи лікування гіпотиреозу. Зміни в ротовій порожнині та тактика лікаря-стоматолога.
13. Гіпопаратиреоз. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Перебіг. Принципи лікування.
14. Судомний синдром при гіпопаратиреозі. Надання невідкладної допомоги.
15. Зміни в ротовій порожнині та тактика лікаря-стоматолога при гіпопаратиреозі
16. Гіперпаратиреоз. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Перебіг. Лікування. Прогноз. Зміни в ротовій порожнині. Тактика стоматолога.
17. Хвороби надниркових залоз. Недостатність надниркових залоз. Хвороба Аддісона. Етіологія. Фактори ризику. Діагностика. Принципи лікування. Ускладнення: аддісонова криза, надниркова кома. Невідкладна допомога. Зміни слизової оболонки ротової порожнини при хворобі Аддісона.
18. Секретуючі аденоми надниркових залоз. Синдром Кушинга. Клінічні ознаки (в т.ч. з боку слизової ротової порожнини та зубощелепової системи).
19. Первинний гіперальдостеронізм (альдостерома, синдром Кона): Етіологія. Патогенез. Діагностика. Визначення альдостерону в крові і сечі. Клінічні симптоми. Артеріальна гіпертензія. Невідкладна допомога при гіпертонічній кризі.
20. Феохромцитома. Етіологія. Клініка. Діагностичні критерії. Визначення ваніліл-мигдалевої кислоти у сечі. Комп'ютерна томографія, радіоізотопне дослідження надниркових залоз. Хвороби гіпофіза. Клінічні форми. Акремегалія. Клінічні ознаки. Діагностика. Принципи лікування. Гігантизм, нанізм. Хвороба Іценко-Кушинга. Гіпопітуїтаризм.

Нецукровий діабет. Характерні ознаки. Діагностика. Перебіг. Ускладнення. Принципи лікування.

21. Диференціально-діагностичні ознаки змін язика і слизової оболонки ротової порожнини при захворюваннях ендокринної системи та порушеннях обміну речовин.

Змістовий модуль 4. Хвороби органів кровотворення. Захворювання імунної системи в практиці стоматолога. Алергічні хвороби. Вторинні імунodefіцити.

22. Залізодефіцитні анемії. Визначення. Загальні прояви анемії, в тому числі і в ротовій порожнині. Етіологія. Патогенез. Діагностика.

23. Патогномонічні симптоми залізодефіцитних анемії в ротовій порожнині. Принципи лікування. Прогноз. Профілактика. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці. Невідкладна допомога за гострої масивної крововтрати.

24. Мегалобластні анемії. Визначення. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви мегалобластних анемії, в тому числі і в ротовій порожнині. Діагностика.

25. Патогномонічні синдроми в ротовій порожнині при мегалобластній анемії. Принципи лікування. Прогноз. Профілактика. Роль стоматолога в профілактиці.

26. Гіпо-, апластичні та гемолітичні анемії. Визначення. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви анемії, в тому числі і в ротовій порожнині. Діагностика.

27. Патогномонічні симптоми в ротовій порожнині при гіпо-, апластичних та гемолітичних анеміях. Принципи лікування. Прогноз. Профілактика. Роль стоматолога в профілактиці.

28. Гематоонкологічні хвороби. Сучасні погляди на етіологію та патогенез (онко- та протоонкогени). Поняття про пухлинну трансформацію, дисемінацію та прогресію. Класифікація ВООЗ.

29. Загальні принципи лікування (програмна цитостатична та супровідна терапія, ускладнення) гематоонкологічних хвороб, Оцінка ефективності. Роль лікаря-стоматолога в діагностиці, лікуванні проявів та ускладнень терапії гематоонкологічних хвороб.

30. Гострі лімфобластні (В та Т клітинні) та хронічні лімфоцитарні лейкозії та лімфоми. Клінічні прояви, основні синдроми. Діагностика. Перебіг. Принципи лікування. Особливості проявів в ротовій порожнині та їх лікування.

31. Гострі мієлобластні (M₀ -M₇) та хронічні мієлоцитарні лейкозії (хронічна мієлолейкемія, еритремія). Мієлодиспластичні синдроми. Пухлини з гістіцитів та дендритичних клітин. Клінічні прояви. Основні синдроми. Діагностика. Перебіг. Диференційний діагноз. Принципи лікування. Особливості проявів в ротовій порожнині та роль лікаря-стоматолога в їх лікуванні.

32. Агранулоцитоз. Етіологія і патогенез, Клініка імунних агранулоцитозів. Основні ознаки: Ускладнення. Поняття про цитостатичну хворобу. Клінічна і лабораторна діагностика цитопенічного синдрому і агранулоцитозу.

33. Хвороби гемостазу (геморагічні хвороби). Сучасні класифікації, клінічні прояви, загальні принципи лабораторної діагностики порушень первинного, вторинного гемостазу та фібринолізу. Профілактика.

34. Тромбоцитопенії та тромбоцитопатії (спадкові та набуті). Діагностика. Принципи лікування.

35. Тромбоцитопенічна пурпура (хвороба Верльгофа). Діагностичні критерії. Перебіг. Ускладнення. Лікування. Невідкладна допомога при кровотечі. Зміни в ротовій порожнині.

36. Особливості надання стоматологічної допомоги хворим з патологією первинного гемостазу.

37. Гемофілії (А, В, С) та інші спадкові та набуті коагулопатії. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви. Особливості тактики лікаря - стоматолога. Принципи лікування.

38. Хвороба Віллебранда. Клінічні прояви, перебіг. Діагностика. Прогноз. Принципи лікування та профілактики кровотеч

39. Тактика стоматолога при втручаннях у ротовій порожнині у хворих на гемофілію.
40. Геморагічний васкуліт (хвороба Шенлейн-Геноха). Етіологія, Патогенез. Клінічна картина. Основні форми (шкірна, суглобова, абдомінальна, ниркова). Прояви у ротовій порожнині. Принципи лікування.
41. Вазопатії. Причини. Клінічні прояви в ротовій порожнині. Діагностика. Профілактика.
42. Особливості зупинки кровотеч при васкулітах та вазопатіях в стоматологічній практиці.
43. Поняття про алергози. Патогенез та типи алергічних реакцій.
44. Алергічні реакції негайного типу. Анафілактичний шок. Гострі токсикоз-алергічні реакції (ГТАР); кропив'янка, набряк Квінке. Сироваткова хвороба. Етіологія. Механізм розвитку. Види і форми анафілаксії. Клініка. Перебіг. Принципи лікування. Невідкладна допомога при тяжкій і анафілактичній формах.
45. Вторинні імунodefіцити. Визначення. Етіологія. Патогенез. Клінічні ознаки. Діагностика. Основні підходи до лікування вторинних імунodefіцитів. Стоматологічні аспекти хвороб імунної системи.

Модуль 2. Основи внутрішньої медицини (написання та захист історії хвороби, хвороби органів сечоутворення та сечовиділення, хвороби ендокринної системи та обміну речовин, хвороби органів кровотворення, алергічні хвороби)•

1. Структура схеми історії хвороби.
2. Послідовність обстеження хворого і викладення історії хвороби при курації.
3. Установлення попереднього, клінічного заключного діагнозу
4. Синдромна діагностика та особливості проведення диференційної діагностики.
5. Провідні синдроми при захворюваннях нирок: набряковий синдром, нефротичний синдром, синдром ренальної гіпертензії, ниркової еклампсії, ниркової кольки, гострої ниркової недостатності, хронічної ниркової недостатності.
6. Гострий гломерулонефрит. Визначення. Клінічна симптоматика. Ускладнення. Діагностика. Лікування. Прогноз
7. Роль санації вогнищ інфекції в профілактиці гострого гломерулонефриту.
8. Хронічний гломерулонефрит. Визначення. Етіологія. Патогенез. Клініка. Морфологічні варіанти перебігу. Діагностика. Ускладнення. Принципи лікування
9. Хронічна хвороба нирок. Нефротичний синдром. Уремія. Невідкладна допомога.
10. Гострий пієлонефрит (ГП). Визначення. Форми перебігу. Фактори ризику розвитку ГП. Клініка. Діагностика. Ускладнення. Лікування. Прогноз.
11. Хронічний пієлонефрит (ХП). Визначення. Етіологія. Клініка. Перебіг. Ускладнення. Лікування. Профілактика. Роль стоматолога в профілактиці ХП.
12. Гостра ниркова недостатність (ГНН). Визначення. Класифікація. Патогенез. Клініка. Стадії ГНН. Діагностика. Перебіг та прогноз. Лікування. Профілактика.
13. Хронічна ниркова недостатність (ХНН). Визначення. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Основні клінічні синдроми ХНН. Перебіг. Діагностика. Лікування. Профілактика. Роль стоматолога в профілактиці.
14. Цукровий діабет (ЦД). Класифікація. Етіологія. Патогенез. Національна програма «Цукровий діабет».
15. Цукровий діабет I типу. Клініка. Діагностика. Ускладнення. Принципи лікування. Особливості стоматологічної тактики ведення хворих на ЦД.
16. Цукровий діабет II типу. Розповсюдження. Етіологія. Інсулінорезистентність. Діагностика. Ускладнення (макро і мікроангіопатії, хронічна ниркова недостатність, діабетична стопа). Принципи лікування. Профілактика.
17. Коми при цукровому діабеті. Гіперлікемічна, гіпоглікемічна, гіперосмолярна. Диференційна діагностика. Невідкладна допомога

18. Зміни в ротовій порожнині у хворих на ЦД і тактика лікаря-стоматолога при лікуванні хворих на ЦД.
19. Тиреотоксикоз (дифузний токсичний зоб). Визначення, розповсюдження. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви: загальні, нервові, офтальмологічні, зміни серцево-судинної системи, метаболічних процесів. Перебіг.
20. Методи діагностики тиреотоксикозу. Ускладнення. Зміни в ротовій порожнині. Принципи лікування.
21. Гіпотиреоз. Визначення. Розповсюдження. Етіологія. Патогенез.
22. Клінічні прояви гіпотиреозу. Діагностика. Ускладнення
23. Принципи лікування гіпотиреозу. Зміни в ротовій порожнині та тактика лікаря-стоматолога.
24. Гіпопаратиреоз. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Перебіг. Принципи лікування.
25. Судомний синдром при гіпопаратиреозі. Надання невідкладної допомоги.
26. Зміни в ротовій порожнині та тактика лікаря-стоматолога при гіпопаратиреозі
27. Гіперпаратиреоз. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Перебіг. Лікування. Прогноз. Зміни в ротовій порожнині. Тактика стоматолога.
28. Хвороби надниркових залоз. Недостатність надниркових залоз. Хвороба Аддісона. Етіологія. Фактори ризику. Діагностика. Принципи лікування. Ускладнення: аддісонова криза, надниркова кома. Невідкладна допомога. Зміни слизової оболонки ротової порожнини при хворобі Аддісона.
29. Секретуючі аденоми надниркових залоз. Синдром Кушинга. Клінічні ознаки (в т.ч. з боку слизової ротової порожнини та зубощелепової системи).
30. Первинний гіперальдостеронізм (альдостерома, синдром Кона): Етіологія. Патогенез. Діагностика. Визначення альдостерону в крові і сечі. Клінічні симптоми. Артеріальна гіпертензія. Невідкладна допомога при гіпертонічній кризі.
31. Іференціально-діагностичні ознаки змін язика і слизової оболонки ротової порожнини при захворюваннях ендокринної системи та порушеннях обміну речовин.
32. Залізодефіцитні анемії. Визначення. Загальні прояви анемії, в тому числі і в ротовій порожнині. Етіологія. Патогенез. Діагностика.
33. Патогномонічні симптоми залізодефіцитних анемій в ротовій порожнині. Принципи лікування. Прогноз. Профілактика. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці. Невідкладна допомога за гострої масивної крововтрати.
34. Мегалобластні анемії. Визначення. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви мегалобластних анемій, в тому числі і в ротовій порожнині. Діагностика.
35. Патогномонічні синдроми в ротовій порожнині при мегалобластній анемії. Принципи лікування. Прогноз. Профілактика. Роль стоматолога в профілактиці.
36. Гіпо-, апластичні та гемолітичні анемії. Визначення. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви анемій, в тому числі і в ротовій порожнині. Діагностика.
37. Патогномонічні симптоми в ротовій порожнині при гіпо-, апластичних та гемолітичних анеміях. Принципи лікування. Прогноз. Профілактика. Роль стоматолога в профілактиці.
38. Гематоонкологічні хвороби. Сучасні погляди на етіологію та патогенез (онко- та протоонкогени). Поняття про пухлинну трансформацію, дисемінацію та прогресію. Класифікація ВООЗ.
39. Загальні принципи лікування (програмна цитостатична та супровідна терапія, ускладнення) гематоонкологічних хвороб, Оцінка ефективності. Роль лікаря-стоматолога в діагностиці, лікуванні проявів та ускладнень терапії гематоонкологічних хвороб.
40. Гострі лімфобластні (В та Т клітинні) та хронічні лімфоцитарні лейкозії та лімфоми. Клінічні прояви, основні синдроми. Діагностика. Перебіг. Принципи лікування. Особливості проявів в ротовій порожнині та їх лікування.

41. Гострі мієлобластні (M₀ -M₇) та хронічні мієлоцитарні лейкемії (хронічна мієлолейкемія, еритремія). Мієлодиспластичні синдроми. Пухлини з гістіцитів та дендритичних клітин. Клінічні прояви. Основні синдроми. Діагностика. Перебіг. Диференційний діагноз. Принципи лікування. Особливості проявів в ротовій порожнині та роль лікаря-стоматолога в їх лікуванні.

42. Агранулоцитоз. Етіологія і патогенез, Клініка імунних агранулоцитозів. Основні ознаки: Ускладнення. Поняття про цитостатичну хворобу. Клінічна і лабораторна діагностика цитопенічного синдрому і агранулоцитозу.

43. Хвороби гемостазу (геморагічні хвороби). Сучасні класифікації, клінічні прояви, загальні принципи лабораторної діагностики порушень первинного, вторинного гемостазу та фібринолізу. Профілактика.

44. Тромбоцитопенії та тромбоцитопатії (спадкові та набуті). Діагностика. Принципи лікування.

45. Тромбоцитопенічна пурпура (хвороба Верльгофа). Діагностичні критерії. Перебіг. Ускладнення. Лікування. Невідкладна допомога при кровотечі. Зміни в ротовій порожнині.

46. Особливості надання стоматологічної допомоги хворим з патологією первинного гемостазу.

47. Гемофілії (А, В, С) та інші спадкові та набуті коагулопатії. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви. Особливості тактики лікаря - стоматолога. Принципи лікування.

48. Хвороба Віллебранда. Клінічні прояви, перебіг. Діагностика. Прогноз. Принципи лікування та профілактики кровотеч

49. Тактика стоматолога при втручаннях у ротовій порожнині у хворих на гемофілію.

50. Геморагічний васкуліт (хвороба Шенлейн-Геноха). Етіологія, Патогенез. Клінічна картина. Основні форми (шкірна, суглобова, абдомінальна, ниркова). Прояви у ротовій порожнині. Принципи лікування.

51. Вазопатії. Причини. Клінічні прояви в ротовій порожнині. Діагностика. Профілактика.

52. Особливості зупинки кровотеч при васкулітах та вазопатіях в стоматологічній практиці.

53. Поняття про алергози. Патогенез та типи алергічних реакцій.

54. Алергічні реакції негайного типу. Анафілактичний шок. Гострі токсикоз-алергічні реакції (ГТАР); кропив'янка, набряк Квінке. Сироваткова хвороба. Етіологія. Механізм розвитку. Види і форми анафілаксії. Клініка. Перебіг. Принципи лікування. Невідкладна допомога при тяжкій і анафілактичній формах.

55. Вторинні імунodefіцити. Визначення. Етіологія. Патогенез. Клінічні ознаки. Діагностика. Основні підходи до лікування вторинних імунodefіцитів. Стоматологічні аспекти хвороб імунної системи.

56. Поняття про інфекційний процес та інфекційну хворобу. Принципи діагностики, профілактики та імунопрофілактика інфекційних хвороб. ГРВІ (грип, парагрип, аденовірусна, риновірусна, респіраторно-синтиційна інфекції). Імунопрофілактика грипу.

57. ГРВІ (грип, парагрип, аденовірусна, риновірусна, респіраторно-синтиційна інфекції). Імунопрофілактика грипу.

58. Клінічна характеристика бактеріального фарингіту. Менінгококовий назофарингіт. Дифтерія. Імунопрофілактика дифтерії.

59. Дитячі інфекції у дорослих. Кір, краснуха, епідемічний паротит, скарлатина. Імунопрофілактика цих захворювань.

60. Герпесвірусні інфекції – HSV, VZV, EBV, CMV. Клінічна характеристика простого герпесу. Принципи лікування та профілактики.

61. Поняття про ентеротоксигенні та ентероінвазивні діареї. Шигельози, сальмонельози, холера . Невідкладна допомога.

62. Вірусні гепатити з парентеральним механізмом передачі. Клініка, діагностика, лікування. Імунопрофілактика вірусних гепатитів А та В. Особливості зараження в умовах стоматологічної практики. Планова та екстрена профілактика інфекційних хвороб. Індивідуальна профілактика.

63. ВІЛ-інфекція та ВІЛ-асоційовані інфекції та інвазії, що супроводжуються ураженням слизової оболонки ротової порожнини.

64. Правець. Бешиха. Сибірка. Ящур.

65. Сибірка. Ящур.

66. Поняття про інфекції, що регламентуються Міжнародними санітарними правилами. Чума. Жовта гарячка. Геморагійні гарячки Ласса, Марбург, Ебола.

67. Поняття про інфекції, що регламентуються Міжнародними санітарними правилами. Геморагійні гарячки Ласса, Марбург, Ебола.

68. Основні епідеміологічні поняття. Резервуари та джерела збудників інфекційних хвороб. Механізми, чинники та шляхи передачі збудників інфекційних хвороб.

69. Дератизація. Дезінсекція. Дезінфекція та стерилізація

70. Організація та проведення імунопрофілактики. Препарати для створення активного і пасивного імунітету. Щеплення планові та за епідемічними показаннями.

71. Осередок інфекційної хвороби та заходи щодо його ліквідації. Профілактична та протиепідемічна робота поліклініки. Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з аерогенним механізмом передачі (дифтерія, кір, грип).

72. Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з фекально-оральним механізмом передачі (шигеліози, гепатит А).

73. Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з трансмісивним (малярія) та контактним механізмами передачі (гепатити В та С, ВІЛ-інфекція).

74. Внутрішньолікарняні інфекції та їх профілактика. Особливості проведення профілактичних та протиепідемічних заходів в лікувально-профілактичних закладах стоматологічного профілю.

75. Загальна клінічна фармакологія. Предмет та завдання клінічної фармакології. Основні показники фармакокінетики. Фармакодинаміка ліків. Лікарська рецептура. Взаємодія ліків при їх комплексному застосуванні. Побічні дії ліків. Особливості прояву в стоматологічній практиці. Система фармакологічного нагляду. Особливості функціонування в Україні.

76. Клінічна фармакологія антисептичних засобів, ферментів. Використання в стоматології. Клінічна фармакологія противірусних та протигрибкових засобів.

77. Клінічна фармакологія місцевих анестетиків. Рекомендації що до вибору в стоматології. Клінічна фармакологія засобів, які впливають на гемостаз. Рациональне застосування в стоматології. Клінічна фармакологія наркотичних та ненаркотичних анальгетиків.

78. Клінічна фармакологія нестероїдних протизапальних засобів. Класифікація

79. Клінічна фармакологія стероїдних протизапальних засобів. Використання в стоматології.

80. Клінічна фармакологія протибактеріальних засобів. Принципи вибору та раціонального використання в стоматології.

81. Клінічна фармакологія лікарських засобів, які впливають на обмін речовин в твердих тканинах зуба. Клінічна фармакологія вітамінних засобів. Клінічна фармакологія засобів, що використовуються при невідкладних станах.

82. Клінічна фармакологія засобів, що використовуються при невідкладних станах.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Практичні заняття за кредитно-модульною системою організації навчального процесу проводяться в режимі ротації модулів клінічних дисциплін. Тривалість одного практичного заняття не менше 2 годин. За методикою організації вони є клінічними, спрямовані на контроль засвоєння теоретичного матеріалу й формування практичних вмінь та навичок, а також уміння аналізувати й застосовувати одержані знання для вирішення *практичних завдань*; вони передбачають:

- збирання анамнезу;
- огляд пацієнта;
- планування обстеження хворого;
- інтерпретацію даних лабораторних та інструментальних досліджень;
- проведення диференціальної діагностики найбільш поширених ускладнень;
- визначення попереднього клінічного діагнозу;
- визначення тактики ведення хворого;
- надання екстреної медичної допомоги;
- вирішення ситуаційних задач;
- відпрацювання практичних навичок біля ліжка пацієнта;
- ведення медичної документації.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ДЛЯ КІНЦЕВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

- Проводити опитування та фізикальне обстеження пацієнтів із захворюванням органів дихання.
- Обґрунтовувати застосування основних інвазивних та неінвазивних діагностичних методів, визначати показання та протипоказання для їх проведення, можливі ускладнення.
- Визначати етіологічні та патогенетичні фактори основних захворювань.
- Виявляти типову клінічну картину основних захворювань.
- Виявляти основні варіанти перебігу та ускладнення основних захворювань.
- Скласти план обстеження хворих.
- На підставі аналізу даних лабораторного та інструментального обстеження проводити диференціальний діагноз, обґрунтовувати та формулювати діагноз.
- Призначити лікування, проводити первинну та вторинну профілактику.
- Діагностувати та надавати допомогу.
- Оцінювати значення соматичної патології для виникнення та перебігу хвороб органів ротової порожнини та роль патології органів ротової порожнини в розвитку соматичних захворювань.
- Володіти тактикою лікаря-стоматолога по відношенню до хворих із соматичною патологією.
- Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний.
- Репродуктивний метод (репродукція - відтворення)
- Метод проблемного викладу.
- Частково-пошуковий, або евристичний, метод.
- Дослідницький метод.
- Словесні методи.
- Практичні методи:
- Наочні методи

- Дискусійні методи.
- Ділова гра, мітаційні методи (ігрові та неігрові).
- Неімітаційні методи.
- Метод моделювання.

МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Протягом вивчення дисципліни всі види діяльності студента підлягають контролю, як поточному (на кожному занятті), так і підсумковому (під час контрольних заходів).

Модульний контроль – це діагностика засвоєння студентом матеріалу модулю (залікового кредиту). Семестр закінчується підсумковим модульним контролем.

Початковий контроль знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і включає в себе перевірку знань теоретичного та практичного матеріалу, який вивчався на попередніх курсах, що проводиться методом фронтального усного опитування, або написання контрольних робіт, для чого використовуються питання для контрольних робіт.

Поточний контроль знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і включає перевірку знань теоретичного матеріалу та контроль оволодіння практичними навичками, які передбачені методичними розробками занять з відповідних тем. Перевірка знань студентів здійснюється за допомогою усного фронтального опитування, вирішування тестових завдань різного ступеня важкості, розв'язування типових та нетипових ситуаційних задач, а також під час перевірки правильності виконання лабораторно-дослідницьких завдань.

Проміжний контроль знань студентів проводиться під час проведення підсумкових контрольних робіт під час останнього заняття змістовного модуля.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється на останньому практичному занятті після завершення модуля у формі підсумкового модульного контролю. У студентів з'ясовують знання теоретичного матеріалу (згідно переліку питань). Поряд з цим студенти виконують практичну роботу, що додається до білета та розв'язують ситуаційні завдання, що також враховується при оцінюванні їх знань.

Підсумковий модульний контроль (ПМК) здійснюється після завершення вивчення усіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття та одержали на них позитивні оцінки («5», «4», «3»), а також при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Студенту, який з поважних чи без поважних причин мав пропуски навчальних занять, дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент під час складання підсумкового модульного контролю, становить 80.

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав *не менше 50 балів*.

ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Під час оцінювання засвоєння кожної теми студенту виставляються оцінки за 4 - бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для відповідної навчальної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми.

Студент повинен отримати оцінку з кожної теми. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем.

Вага кожної теми у межах одного модуля в балах має бути однаковою. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки. Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як арифметична сума балів за кожне заняття та за індивідуальну роботу.

Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач за поточну діяльність під час вивченні навчальної дисципліни, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем з додаванням балів за індивідуальне завдання здобувача, але не більше 200 балів.

Номер модуля кількість навчальних годин/ кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість оцінюваних практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання	
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 1 90/3	4	23	5	4	3	0	5	74
Модуль 2 120/4,0	4	20	5,5	4,5	3,5	0	10	72

*Мінімальна кількість балів для студентів денної форми навчання, яку може набрати студент при вивченні модуля 1, вираховується шляхом укладання кількості балів, що відповідають оцінці «задовільно» на кожному занятті: **74=3 балів x 23 тем+5 бали ІСРС.***

*Максимальна кількість балів для студентів денної форми навчання, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом укладання кількості балів, що відповідають оцінці «відмінно» на кожному занятті: **120=5 балів x 23 тем+5 бали ІСРС.***

*Мінімальна кількість балів для студентів денної форми навчання, яку може набрати студент при вивченні модуля 2, вираховується шляхом укладання кількості балів, що відповідають оцінці «задовільно» на кожному занятті: **72=3,5 балів x 20 тем+2 бали ІСРС.***

*Максимальна кількість балів для студентів денної форми навчання, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом укладання кількості балів, що відповідають оцінці «відмінно» на кожному занятті: **120=5,5 балів x 20 тем+10 балів ІСРС.***

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Внутрішні хвороби. Підручник для стоматологічних факультетів / Під редакц. Проф. Расина М.С. – Полтава: ЧФ «Форміка», 2002. – 344 с.
2. Внутрішні хвороби в питаннях та відповідях (для студентів стоматологічних факультетів) / Расин М.С., Кайдашев І.П., Волошин О.І., Бобкович К.О. – Чернівці, БДМУ, 2007. – 355 с.
3. Нейко Е.М., Боцюрко В.Д. Внутрішні хвороби. К.: Здоров'я, 2000. – 528 с.
4. Нетяженко В.З. Класифікація внутрішніх хвороб. Діагностичні заходи та алгоритм. Принципи лікування. Частина 1. / К. – 2001 – 270 с.
5. Парашак Г.П., Баран С.В., Стасишин О.С. та ін. Внутрішні хвороби: підручник. - К., Здоров'я, 1994.

Допоміжна

1. Дзяк Г.В й др. Недостаточность кровообращения: методическое пособие в таблицах й схемах. – Днепропетровск, 1999. – 270 с.
2. Чазов Е.И., Елисеев О.М. Справочник по оказанию скорой й неотложной медицинской помощи – Ростов-на-Дону, 1995.

3. Карапата А.П., Федышин П.С., Пыриг Л.А., Дифференциальная диагностика внутренних болезней: пособие. – К., Выща ш., 1984, – 212 с.
4. Фомина Н.Г. Неотложная терапия в кардиологии - М., 1997.
5. Григорьев П.Я., Яковенко З.П. Диагностика й лечение болезней органов пищеварения – М., 1996.

Інформаційні ресурси

1. <http://moodle.bsmu.edu.ua>
2. Сайт кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб - http://prop_therapy@bsmu.edu.ua/
3. Сайт МОЗ України - <http://www.moz.gov.ua>

Укладачі довідника (силабусу) для студента

1. Васюк Валентина Леонідівна, д.м.н., доцент
2. Сенюк Богдана Петрівна, к.м.н., доцент